

Tnejil Tu'j Pabl kye Nimil aj Corint

Corint tb'i jun nmaq tnam toj tx'otx' Grecia. At nim k'aäjil toj, ex at nim kynab'lxjal, ex at nimku nimb'il te twutz tx'otx' toj. Ex at nimku il ex jni' nya b'a'n toj, a ok tq'o'n mib'in kyxol Ttanim Dios antza.

Tojjo tkab' tb'e Pabl, te' t-xi' q'mal Tb'anil Tqanil, antza xi xkyeye tu'n tkyij tq'uqb'in Ttanim Dios. Exla qa tetaq Diosjo aq'untl lo kyxol nimil, me attaq nim ti', a nya wen. Tu'npetzi'n, tzaj ttz'ib'in Pabljo u'j lu'n, tu'ntzin tkyijjo nya b'a'n toj tumil. Kyoj capítulos 1-6, xi ttz'ib'in Pabl kyi'jjo nya b'a'n, a o tb'i kyi'j junjuntl, ex kyoj capítulos 7-16, nchi tzaj ttaq'win Pabljo kyxjelb'itz nimil aj Corint toj jun kyu'j, a xi kysma'n te.

Ex atzin jni' nya b'a'n o txi tmiyon Pabl kyjalu'n: Ajo kypa'b'l kyib' kyxol nimil, ex jni' kynimbs'il kyib', ex jni' ky'a'jin, ex jni' nya wen ti'jjo Xjan Wab'j, ex jni' nya wen ti'jjo kyoklin tu'n Xewb'aj Xjan, ex nya wenjo kyximb'itz ti'jjo tu'n kyjatz anq'in kyimnin. Ex tkolb'il tib' Pabl ti'jjo toklin te tsanjil Jesús, qu'n attaq junjun toj Corint, a nq'mante qa noq jun xjalxi, ex qa nya il ti'j tu'n tkub' kyb'i'n tyol Pabl.

Jun q'olb'il tu'n Pabl kye nimil toj tnam Corint

¹ Ayi'n Pabl, o chin txokli'y noq tu'n tajb'il qMan Dios, tu'n woka te jun tsanjil Klolqe Jesucrist. Nkub' ntz'ib'inji'y u'j lu'n junx tuk'a qerman Sóstenes ² te kye'y, ayi'y Ttanim Dios toj tnam Corint, * ayi'y o chi el pa'n tu'n Crist, a Jesús, ti'j tkyaqil nya b'a'n, ex o saqix kyanmi'n tu'n. Ex o chi oka te tajlal Ttanim Dios junx kyuk'a txqantl

* 1:2 Kyb'i. 18:1

toj tkyaqil twutz tx'otx', aye' nimilqe ti'j tb'i Jesucrist, a tAjaw Tkyaqil, a kyAjaw ex qAjaw te jun majx.

³ Noqit ax qMan Dios ex qAjaw Jesucrist tzaj q'onte t-xtalb'il ex tnuk'b'il kyib'aja.

⁴ Kukx nxi nq'o'nji'y chjonte te Dios kyi'ja, tu'n t-xtalb'il ma tzaj tq'o'n kye'y, noq tu'n kymujb'il kyib'a tuk'a Crist, a Jesús. ⁵ Qu'n noq tu'n, ma tzaj tq'o'n Dios tkyaqil q'inimil kye'y toj kynimb'ila, tze'nku tu'n kyyola ex kyojtzqib'la. ⁶ Atzin lu'n jun yek'b'il qa ma kub' kyniminji'y Tb'anil Tqanil ti'j Crist, a xi qq'ma'n kye'y. ⁷ Tu'npetzi'n, nti'l atx taj kye'y, tu'n Xewb'aj Xjan, a ayi'y nchi ayo'n tulil qAjaw Jesucrist. ⁸ Ex axte Dios k'wel wa'b'in kye'y jikyinxix wen toj kynimb'ila te jun majx, tu'ntzin mix a'l jun tz'okx xch'inte jun ti' toj kywutza, aj tpon tq'ijil tu'n tul qAjaw Jesucrist. ⁹ Ex ate Dios kukx njapin b'aj Tyol tu'n, a xjaw sk'o'n kye'y, tu'n kymujb'in te kyib'a tuk'a qAjaw Jesucrist, a Tk'wal.

Nya wen tu'n tb'aj qpa'n qib', awo nimilqo

¹⁰ Ayi'y werman, nchin kub'sin nwutza kye'y noq toj tb'i qAjaw Jesucrist, tu'n tkub' kyxmoxin kyib'a, tu'n mi b'aj kypa'ne kyib'a; qala' noqpe kyja tu'n tok kymujb'inxix kyib'a wen, tu'ntzintla tten kynab'la junx, ex jun elnin kyyola. ¹¹ Qu'n o nb'i'y jun tqanil kyi'ja kyu'n jni' tb'aj Kloé, qa at q'oj kyxola. ¹² Nya tiqu'n nxi nq'manji'y lu'n kye'y, qu'n tu'n noq tze'nchaqku nkyq'ma'n. At junjun nq'ma'nte, qa te Pabl, junjun te Apolos,* ex junjun te Pegr. Ex at junjun te Crist, chi'.

¹³ ¿Ma ila'tzin elnin Crist toj kywutza? ¿Ma ajinqintzin we' xin jaw twutz cruz tu'n kypaja? ¿Ma ti'jtzin nb'i'y, i ku'xi'y toj a', te jawsb'il a'? ¹⁴ Chjontex qMan Dios, mix a'l jun kye' tku'x toj a' wu'n te jawsb'il a' wu'n, qala' o'kx

* 1:12 Kyb'i. 18:24-28

Crispo* ex Gay.* 15 Tu'npetzi'n, mix a'l juntl kye' aku q'mante qa ti'j nb'i'y xi kuxiy toj a'. Qu'n ex noqit ma chi kuxa wu'n toj a', nyatla ti'j nb'i'y xjawe wi'n, qala' ti'jxitle tb'i qMan Dios, ex Tk'wal, exsin Xewb'aj Xjan.

16 Ex ma tzul julk'aj toj nk'u'ja, qa tkyaqil tb'aj Estéfanas i kux nq'o'n toj a' te jawsb'il a'.* Me mi na'n wu'n qa atx juntl. 17 Qu'n nya ma chin tzaj sma'n tu'n Crist noq tu'n kyku'x xjal toj a' wu'n te jawsb'il a', qala' tu'n t-xi nq'ma'n Tb'anil Tqanil kolb'il. Tu'npetzi'n, mi xin yoli'n kyuk'iy tuk'a nmaq yol tb'anilx kywutzxjal, tze'nku jun aj u'j, noq tu'n kyxi lipekuy wi'ja, qala' tu'n kyxi lipey ti'jjo t-xilin nyola, a at tipin tu'n qklet, a tkyimlin Crist twutz cruz te qxel.

A Crist tipin ex tnal' qMan Dios

18 Qu'n atzin Tb'anil Tqanil kolb'il, a xi nq'ma'n ti'jjo tkyimlin Crist twutz cruz, nti' tajb'in toj kywutzxjal, aye' kyja kyxi' toj najin. Me atzin Tqanil lu'n tipin Dios te' te qe, awo' nqo okx toj tb'eyil kolb'il, tu'n qklet tu'n.*

19 Tu'npetzi'n, ntq'ma'n toj Tu'jil Tyol Dios:

K-okil nyupi'n kynab'ljo aj nab'l;

ex k-elil wi'jli'n kyojtzqib'ljo aj u'jil.*

20 ¿Ma atzin tq'uqiljo twutzxix a kynab'l? ¿Ex ma atzin tumiljo aj u'jil exsin jni' xtij tzalu'n twutz tx'otx'? Qu'n axte qMan Dios ma tz'ok najsinte kynab'ljo xjal anetzi'n.*

21 Qu'n tb'anilxjo t-xilin qMan, qu'n mi xtaq' tu'n tel tniky'tzajil kyu'nxjal noq tu'n kynab'l nimx ti'jjo te twutz tx'otx'. Qalatzi'n nejxix xtaq' kolb'il kye xjal, aye' i nimin ti'j Tyol, exla qa nti' tajb'in toj kywutz junjuntl. 22 Qu'n ayetzin kye Judiy nchi qanin ti'j jun techil tipin Dios, tu'n

* 1:14 Kyb'i. 18:8 * 1:14 Kyb'i. 19:29; Ro. 16:23 * 1:16 1Co. 16:15

* 1:18 Ro. 1:16 * 1:19 Is. 29:14 * 1:20 Job 12:17; Is. 44:25

tyek'in qa twutzxixjo Tb'anil Tqanil. Ex ayetzin aj u'jil te Grecia, nchi jyo'n txqan tumil tb'anilx kywutz xjal. ²³ Me metzin qe', nqo yoli'n ti'j tkyimlin Crist twutz cruz. Me atzin toj kywutz Judiy nya wen n-ele, ex toj kywutzjo aj u'jil nti' tajb'in. ²⁴ Me atzin kye', aye' o chi txokle, kyxoljo Judiy ex nya Judiyqe, ma tz'ok Crist te t-xilin tipin ex t-xilin ttab'l qMan Dios. ²⁵ Tu'npetzi'n, a tzajnin te Dios, a nti' tajb'in kywutz xjal, nimxixtl toklin tze'nku tkyaqil kynab'lxjal tzalu'n twutz tx'otx'. Ex atzi'n a nyakuj nti' tipin kywutzxjal, nimxixtl te' tipin tze'nku tkyaqil kyipin xjal.

²⁶ Ayi'y erman, b'i'n kye kyu'n, qa ma chi txokli'y tu'n kyoka te Ttanim Dios, exla qa nya ila' aj u'jil kyxola, ex qa nya ila' at kyipin mo at kyoklin kywutzxjal. ²⁷ Qu'n tu'npetzi'n, ma chi jaw sk'o'n tu'n Dios, ayi'y nyakuj nti' kyajb'in toj kywutzxjal, tu'n kytzaj tx'ixwe' a at kynab'l toj kywutz; ex o chi jaw sk'o'n tu'n Dios aye' nti' kyipin toj kywutzxjal, tu'n kytzaj tx'ixwe' a at kyipin toj kywutz. ²⁸ Me ayetzi'n nti'x ch'in kyajb'in tzalu'n twutz tx'otx', aye' nchi el kyi'jlinxjal, ex najnin ite'ye toj kywutzxjal; me ma chi jaw tsk'o'n Dios, tu'n tel yupitjo a attaq tajb'in toj kywutz, ²⁹ qu'n tu'ntzin mix a'l jun jaw tnimsin tib' twutz Dios. ³⁰ Qu'n noq tu'n, ma tz'ok kymujb'in kyib'a tuk'a Crist, a Jesús, ex ma tz'ok Crist te kynab'la, ex noq tu'n, ma chi oka tz'aqle twutz qMan, ex ma chi el pa'n tu'n, tu'n tsaqix kyanmi'n, ex ma chi kotpaja tu'n. ³¹ Tu'npetzi'n, nti' tumil tu'n kynimsin kyib'a. Me tze'nku ntq'ma'n toj Tu'jil Tyol Dios:

Qa at jun xjal taj tu'n tja tnimsin jun ti',

b'a'n tu'n tja tnimsin tb'i qAjaw.*

* 1:31 Jer. 9:23-24

2

¹ Tu'npetzi'n werman, tej nkani'n kyuk'iy q'malte Tb'anil Tqanil ti'j Dios, mix in kanini'y tuk'a jun yol mo tuk'a jun nab'l nimxix kywutzxjal. ² Qu'n tej nte'n kyuk'iy, nti'taq juntl t-xilin nyola, qala' o'kxjo ti'j Jesucrist ex ti'jjo tkyimlin twutz cruz. ³ Ex tej nte'n kyxola, nti'taq nim wipi'n ex nimtaq nxob'ila, ex noq nchin lu'lintaqa wen, tu'n jun wokli'n o tzaj tq'o'n Dios kyxola.* ⁴ Ex tej t-xi nq'ma'nji'y Tb'anil Tqanil kolb'il, mix in yolini'y tuk'a nmaq yol noq tu'n tkub'ku kyk'u'ja wu'n. Qala' ma kub'kye' kyk'u'j, me tuk'a jun yek'b'il tu'n tipin Xewb'aj Xjan, ⁵ tu'n mi tz'oke qe kyk'u'ja ti'jjo nab'l, a tb'anilx kyexjal, qala' o'kxjo ti'jjo tipin qMan Dios.

Ajo nab'l tu'n Xewb'aj Xjan

⁶ Me atzi'n ja'lin, kyxoljo aye ma chi tijin toj kynimb'il, nqo yoli'n tuk'a jun t-xilin nab'l tal kuj ch'inl, me a nya jun qnab'la, a qekuxa te twutz tx'otx', ex nya kynab'ljo a nchi kawin twutz tx'otx', a jun paqx kb'ajil. ⁷ Qala', atzin t'nab'l Dios, a ewintaq tu'n, atxix na'mxtaq tb'ant twutz tx'otx' tu'n. Atzin t'nab'ljo lo, ximintaq tu'n atxix ojtxe, tu'n ttzaj tq'o'n qe ja'lin te jun tzaljb'il. ⁸ Qu'n ayetzin kye nejinel twutz tx'otx', mi s-el kyniky' te, qu'n noqit ma'y, mitla xkub'kyb'yo'n tAjaw Tkyaqil twutz cruz, a nqoptz'aj ja'lin toj kya'j. ⁹ Qu'n ikytzi'n ntq'ma'n toj Tu'jil Tyol Dios kyjalu'n:

Nimku o b'ant tu'n Dios kye k'u'jlinqe tu'n.

Me atzi'n o b'ant tu'n, mix a'l jun o lonte;

mix a'l jun o b'inte;

mixpe a'lx jun o pon ti'j.*

¹⁰ Me ma tzaj tyek'in Dios qe, noq tu'n Xewb'aj Xjan, qu'n ate Xewb'aj Xjan nxpich'inte tkyaqil jni' t-xilin tumil

* 2:3 Kyb'i. 18:9 * 2:9 Is. 64:4

tu'n qMan Dios. ¹¹ Qu'n mix a'l junxjal, aku tz'el tniky' te t-xim juntl, qala' o'kxjo tanminxjal ojtzqilte alkye t-xilin t-xim. Ikytzin te Diosjo: Mix a'lx juntl ojtzqilte t-xim, qala' noq o'kxjo tanmin Dios, axjo Xewb'aj Xjan. ¹² Ex awotzinqe, nya ma tzaj qk'mo'n jun xewb'aj, a tzajnin te twutz tx'otx', qala' a Xewb'aj Xjan, a tzajnin te Dios, tu'ntzin tel qniky' te tkyaqiljo a o tzaj tq'o'n noq tu'n t-xtalb'il. ¹³ Tu'npetzi'n, nqo yoli'n ti'jjo lo, nya tuk'a jun yol, a noqit s-el qb'i'n kyi'jxjal, qala' tu'n saj t-xnaq'tzin Xewb'aj Xjan. Ikytzi'n, nqo q'ma'neji'y jun tumil tu'n Xewb'aj Xjan kye'y tuk'a t-xilin yol te Xewb'aj Xjan.

¹⁴ Me qa nti' Xewb'aj Xjan toj tanmin jun xjal, nlay txi tnimi'n a tzajnin te Xewb'aj Xjan, qu'n nti' tajb'in toj twutz. Ex nlay tz'el tniky' te, qu'n noq tu'n Xewb'aj Xjan, aku tz'el pjete. ¹⁵ Me atzin te' at Xewb'aj Xjan toj tanmin, n-el te' tniky' te tkyaqil, ex mix a'lx jun aku tzaj q'o'nte juntl tumil te. ¹⁶ Ikyxjo tze'nku ntq'ma'n toj Tu'jil Tyol Dios:

¿Ankye n-el tniky' te t-xilin ttab'l qAjaw?

¿Ex ankye' aku tzaj xnaq'tzinte?*

Ikytzin tze'nku qe, atqe ttab'l Crist quk'a.

3

¹ Erman, mi nchin yoli'n kyuk'iy tze'nku nimil, qala' nyakuj nya nimil, a noq o'kx kyajjo tu'n kyb'inchin tze'nku ntqanin kyxmilil, qu'n tu'n ne'xqexa toj kynimb'ila ti'j Crist. ² Tu'npetzi'n, atzi'n xnaq'tzb'il xi nq'o'n kye'y, nya nimxix t-xilin, qu'n ikyqeji'y tze'nku jun ne'x tzunx nmi'xin, ex nlay txi wab'j te; nixpe a ja'lin, na'mxix kych'iya toj kynimb'ila, ex nlay t-xi jun xnaq'tzb'il kye'y, a nimxix t-xilin.* ³ Qu'n kukx nkub' kyb'inchinji'y tze'nku ntqanin kyxmilila. Qu'n kukx nchi xky'aqli'n, ex nchi

* 2:16 Is. 40:13; Ro. 11:34 * 3:2 Eb. 5:12-13

q'ojli'y kyxola. ¿Ma nyatzin ax nkub' kyb'inchinji'y tze'nku kyexjal, a nya nimilqe, aye' nchi b'inchin noq tze'nku taj kyxmilil? ⁴ Ikytzin tze'nku nkyq'ma'n junjun: Ayin we' te Pabl, ex juntl: Te Apolosqi'nch.* ¿Ma nyatzin ax nkub' kyb'inchinji'y tze'nku nb'ant kyu'nxjal tzalu'n twutz tx'otx'?

⁵ ¿Me ankye te' Pabl toj kywutza? ¿Ex ankye te' Apolos, tu'n kyxi lipey ti'j? ¿Ma nyatzin noq jun aq'nilqo'y toj taq'in Dios, tze'nkuxjo qokli'n tzaj tq'o'n, ikyxjo tze'nku kyoklin tkyaqil nimil? Ex noq qu'n, ma txi kyniminji'y Tb'anil Tqanil kolb'il. ⁶ Ayetzin kye' tze'nku jun wi' awal kux awet toj tx'otx'. Ayi'n we' ñin kux awante,* ex ate erman Apolos a'yil ti'j.* Me ate Dios ch'iysilte. ⁷ Tu'npetzi'n, mix a'l jun qe' at toklin, a awal ex a a'yil ti'j; qala' o'kx te Dios nim toklin te ch'iysil awal. ⁸ Qu'n a awal ex a a'yil, junch'in kynab'l, a tu'n tch'iy awal. Ex teyilex te junjun ktzajil kytzyu'n jun chojb'ilte tze'nkuxjo taq'nb'in. ⁹ Awotzin qe' nqo aq'ni'n junx tuk'a qMan Dios, ex ayetzin kye' taq'nb'in Dios, mo tze'nku jun tja b'inchin tu'n.

¹⁰ Ex noq tu'n t-xtalb'il Dios, ma chin oka tze'nku jun b'inchil ja, qu'n ayi'n ñin kub' xikyb'inte tq'uqil Ttanim Dios; ex junxil kjawil ch'iysinte. ¹¹ Ex teyilex te junjun, tze'nku jun tajaw ja, tu'n t-ximin tze'n k-okile tu'n, tu'n tch'iy. Mix a'l juntl aku kub' q'onte juntl tq'uqil nimb'il twutzxix, tze'nku o kub' nq'o'n, a aku Jesucrist. ¹² At junjun, nchi b'et toj tumil toj kynimb'il, ikyxjo tze'nku jun xjal nkub' tb'inchin jun ja tuk'a kxb'il, mo ab'j tb'anilxix wen, a mi npatj. Ex at junjuntl, a nyaxix toj tumil nchi b'ete, ikyjo tze'nku jun xjal nkub' tb'inchin jun tal pach tuk'a tq'ob' tze, mo ptz'an, mo tal ch'um. ¹³ Qu'n ajtzin

* 3:4 1Co. 1:12

* 3:6 Kyb'i. 18:4-11

* 3:6 Kyb'i. 18:24-28

tpon tq'ijil, ja' tu'n qoke toj pa'b'in twutz Dios, atzi'n qb'inchb'in k-okil toj niky'b'il tu'n tkawb'il Dios, ikyxjo tze'nku jun q'aq', a tzunx njulinx wen. Ex atzintza k-elile tniky'tzajil tb'inchb'in junjun, qa b'a'n mo minaj. ¹⁴ Atzin mi b'aj tb'inchb'in tu'n q'aq', atzin tb'anil xb'antjo tu'n toj tchwinqil, ex ktzajil q'o'n jun chojb'il te tu'n Dios tuk'a chwinqil, a nlay b'aj. ¹⁵ Me atzi'n kb'ajil tb'inchb'in tu'n q'aq' toj pa'b'in twutz Dios, atzin nya b'a'n xb'antjo tu'n toj tchwinqil, b'a'nxa nyakula kb'ajil tu'n q'aq', noqtzin tu'ntzjo ikytzi'n tze'nku jun xjal, aj tetz rinin toj tja. O'kx kkletil, me metzi'n tkyaqil at te, b'e'x kb'ajil tu'n q'aq'.

¹⁶ ¿Ma mitzin b'i'n kyu'n, ayi'y toj Ttanim Dios, qa o chi oka te tja, ex qa antza najle T-xew qMan toj kyanmi'n?*

¹⁷ Qa at jun kyxola xkub' yuch'in te' tja Dios lo, ax Dios k'wel yuch'inte. Qu'n atzi'n tja Dios, ayexa, ex il ti'j tu'n tok te xjanxix.

¹⁸ Mix a'l jun kub' sb'u'n te tib'. Qu'n qa at jun nkub' tb'isin qa tz'aqle ti'j tkyaqil nab'l te twutz tx'otx', b'a'nntla tu'n tok tq'o'n tib' nyakutlaj nti' t'nab'l, tu'ntzintla tok te jun aj nab'l te twutzxix. ¹⁹ Qu'n atzi'n aj nab'l ti'jjo te twutz tx'otx', nti' tajb'in twutz qMan Dios. Qu'n ikytzi'n ntq'ma'n toj Tu'jil Tyol Dios:

Qu'n axte Dios nxi q'o'n kye aj nab'l,
tu'n tkub' kyk'lo'n kyib' tu'nxjo kynab'l,
a tb'anilx kywutzxjal.*

²⁰ Ex ikyxjo ntq'ma'n juntl majl kyjalu'n: Qu'n axte Dios ojtzqilte kyximjo aj nab'l, qa nti'x tajb'in.*

²¹ Tu'npetzi'n, mix a'l jun kye' tu'n tjaw tnimin tib' toj tb'i jun xjal. Qu'n tkyaqiljo lu'n at tajb'in te kye'y. ²² Ex qa ayi'n, ex qa a Apolos, ex qa a Cefas, ex tkyaqiljo twutz tx'otx', ex qa chwinqil, ex qa kyimin, ex qa a at ja'lin, ex qa

* 3:16 1Co. 6:19; 2Co. 6:16 * 3:19 Job 5:13 * 3:20 Sal. 94:11

a tzul kanin; tkyaqil at tajb'in te kye'y. ²³ Ex ayetzin kye tu'n kyajb'i'n te Crist, tze'nku te Crist n-ajb'in te qMan Dios.

4

Wen tu'n qmutxsin qib' twutz Dios ex qxolx

¹ Tu'npetzi'n, qo kyq'onka tze'nku jun mojil te Crist, a oqxenilte qe'y, tu'n t-xi qq'ma'nji'y Tyol, a noq ewintaq ojtxe. ² Ikytzi'n, alkye kxel tziyinte jun oqxenj, il ti'j tu'n tkub' tyek'in qa at tq'uqb'il k'u'jb'aj ti'j. ³ Lu'tzi'n ayi'n nti' ch'in nkub' nb'isi'n qa nchi yolb'i'n wi'ja, qa b'a'n nb'ant wu'n mo minaj, expela qa aye kawil twutz tx'otx' nchi yolb'in wi'ja. Qu'n nixpe ayin we' nti' ch'in nkub' nb'isi'n ti'jjo ikyjo. ⁴ Te we'y, b'a'n waq'nb'i'n, me nya tu'njo lu'n, kchin elili'y wen twutz Dios. Qu'n o'kx te Dios lol we'y, qa b'a'n nte'n mo minaj.* ⁵ Tu'npetzi'n, mi kub' kyq'ma'n jun kyyola wi'ja mo ti'j nb'inchb'i'n, a na'mxtaq tul tq'ijil; qala' kyyo'nkuy ajxi tul qAjaw. Qu'n o'kx te kq'malte qa wen mo minaj, qu'n a k'wel q'onte tqan q'ijil tkyaqiljo ewintaq toj qxopin, ex k'wel yek'in te' tkyaqil t-xilin t-ximb'itz kyanminxjal. Qu'n teyilex junjun ktzajil tk'mo'n nimsb'ilte tu'n Dios, qa wen tb'inchb'in; ex qa nya wen, ktzajil tk'mo'n jun chojb'ilte nya wen.

⁶ Ayi'y werman, ma tz'ok qq'o'n qib'a tuk'a Apolos te jun yek'b'il, tu'n tajb'in kye'y, ex tu'n mi chi xi lipeyi'y ti'j juntl xnaq'tzb'il ti'j Tyol Dios, a kyij tz'ib'it te jun majx, ex tu'n mi kub' kyq'ma'n, qa nimxixtl toklin jun taq'nil qMan Dios tze'nku juntl. Qu'n noq tu'n tpajjo ikyjo, njaw kynimsin kyib'a jun tuk'a juntl. ⁷ ¿Ma atzin te' nimxix toklin tze'nqe' txqantl? ¿Ma nyatzin ax qMan Diostz ma tzaj q'o'nte tkyaqilxjo at te'y? Ex qa ma tzaj tq'o'n

* 4:4 1Jn. 3:19-21

te'y, ¿Tiqu'niltz njaw tnimsin tib'a, nyakuj tu'nx tib'xa ma jyeta tkyaqil?

⁸ Qu'n toj kywutza, nyakuj nti' atx taj kye'y. Qu'n ma chi noja ex ma chi q'inimixa. Ex ma tz'ok kyq'o'n kyib'a tze'n jun kawil, ex ma qo kyij kyq'o'n kyij'jb'inxi'y. Tb'anilxitle ikyjo, me na'mx tkanin tq'ijiljo anetzi'n. Qu'n noqit ikyjo, ajinqotla'y nqo kawin kyuk'iy. ⁹ Qu'n toj nwutza, a awo'y tsanjil Jesús, ma qo kyij tq'o'n Dios te nyakuj nti' qajb'in, tze'nku jun ileq', a o b'ant ti'j tu'n tkub' b'yet. Ma qo okxa te jun kyka'yb'il tkyaqil tch'iysb'in Dios ti'j qmutxb'il qib'a; kywutz angel ex kywutz kykyaqilxjal tzalu'n twutz tx'otx'. ¹⁰ Qu'n ma qo oka toj kywutza nyakuj nti' qnab'la, ex nti' qipi'n toj ch'in tal qaq'i'n toj tb'i Crist. Qalatzin kye, ma tz'ok kyq'o'n kyib'a twutz Crist, manyor x̄tix ex nim kyipi'n wen. Qu'n ma kub' kynimi'n kyib'a kyxola; me atzin qe', ma qo el kyiky'i'n. ¹¹ Ex ikyxjo ja'lin, noq tu'n tpajjo aq'untl, tzunx n-iky'x wa'yaj ex k'waj qu'n. Ex nti'x ch'in qxb'ali'n tok. Ex ma qo ok b'yo'n kyu'nxjal, ex nti'x jun qja'y qekuy. ¹² Nqo aq'ni'n kujxix wen, tu'n tkanb'itjo telix qq'ija.* Aj kyqanb'inxjal qi'ja, nqo qanin tky'iwb'il qMan kyib'aj; ex kukx ntzaj yajb'iljo qi'ja, me kukx n-iky'xi' qu'n; ¹³ ex cheb'e nxi qtzaq'wi'n, tze'nku nchi yolb'in nya wen qi'ja. Ex ikyxjo ja'lin, ikytzin ma qo okeji'y kywutzxjal, tze'nku jun ti', a nti'x tajb'in, noq tu'n t-xi xoyit toj tz'is.

¹⁴ Ma kub' ntz'ib'inji'y lu'n, nya tu'n kyjaw tx'ixwi'y, qala' te jun onb'il wu'n te kye'y, qu'n cheb'e k'u'jlinqi'y wu'n tze'nqekux nk'wala. ¹⁵ Exla qa at lajaj mil xjal xnaq'tzil kye'y ti'j Crist, me ayin we' tze'nku kytati'y, qu'n tu'n Tb'anil Tqanil kolb'il xi nq'ma'n kye'y, ma chi itz'ji'y toj kynimb'ila ti'j Crist, a Jesús. ¹⁶ Tu'npetzi'n, nchin kub'sin nwutza kye'y tu'n tok kyka'yi'n wi'ja, ex tu'n tkub'

* 4:12 Kyb'i. 18:3

kyb'inchin' tze'nku nb'ant wu'n, tze'nku jun tal k'wal ti'j ttata.* ¹⁷ Tu'npetzi'n, xi nchq'o'n Timotey kyuk'iy, tu'n ttzaj tna'n kye'y tze'n nchin b'eti'y toj nnimb'ila ti'j Crist, a Jesús, ex tze'nx nxi nxnaq'tzi'n toj tkyaqil Ttanim Dios, qu'n kukx njapi'n tu'n Timotey twutz qAjaw, ex k'u'jlinxix wu'n nyakuj nk'wala.

¹⁸ Atla junjun kyxola njaw tnimsin tib', qu'n nkub' kyximin qa at nxob'ila tu'n nxi'y lol kye'y. ¹⁹ Me qa ikykutaq taj qMan Diosjo, liwey chin kani'n kyuk'iy, ex antza k-elile nniky'a te, tze'ntzin nb'ant kyu'n nimsil kyib', ex nya noq tuk'a kyyol a nkyq'ma'n. ²⁰ Qu'n a t-xilin Tkawb'il Dios, nya noq qtzi, qala' il ti'j tu'n tyek'in qa at tipin Dios quk'a. ²¹ Kyajsintz kyib'a. ¿Ankye kyaja? Chin xela q'ol kawb'il kujxix kyib'aja, qa mi ñin kub' kynimi'n, ikyxjo tze'nku jun tata kyuk'a tk'wal. Me qa ma chin kub' kynimi'n, chin xela tuk'a nim nk'u'ja kyi'ja ex tuk'a jun yol b'unin wen.

5

Jun kawb'il tib'aj jun aj pajil

¹ Atzin ja'lin, o tz'el tqanil qa at jun aj pajil kyxola, a ma tz'ok t-xu'jlin tkab' tnana. A il lu'n manyor tz'ilxix; mipe nb'ant kyu'n nya nimilqe.* ² Majqexpe kye', nchi tzalaj, ex njaw kynimin kyib'a ti'jjo ikyjo. ¿Nyapetla ma tzaj kyb'isa tu'n ikyjo? ¿Ex matla tz'ex kylajo'n kyxola? ³ Werman, twutzx nti'qi'n kyuk'iy, me nimxix nchin ximi'n kyi'ja, nyakutlaj inti'n kyxola. Ex o kub' nximi'n twutz qAjaw Jesucrist, ti' tu'n tb'ant ti'jjo a nkub' tb'inchinjo lu'n: ⁴ Aj tok kychmo'n kyib'a toj tb'i qAjaw Jesús, ex ktenb'il tipin qAjaw kyuk'iy, ex nxi nq'o'n nyola te kujsilte, nyakuxitlaj ajinqi'n kchin tenb'il kyuk'iy, ⁵ tu'n tex kylajonji'y ichin

* 4:16 1Co. 11:1; Fil. 3:17 * 5:1 Deu. 22:30

lu'n, tu'n t-xi' juntl majl kyxol nya nimil, ja' nkawin tajaw il, tu'n tky'ixb'ajtzo t-xmilil, tu'n tajtz ti'j tanmin, ex tu'n tklet te jun majx, aj tul tq'ijil qAjaw.

⁶ Nya b'a'n tu'n tjaw kynimin kyib'a ti'jjo nb'aj kyxola. ǃMa mitzin b'i'n kyu'n, qa at jun kyxola tzunx nb'et toj il, b'e'x kchi xel lipe txqantl ti'j? Qu'n ikytzi'n tze'nku ch'in ttx'amsb'il tq'otjil pan noq tal ky'i'n, me b'e'x n-el tx'amix txqankux q'otj tu'n. Atzin tx'amsb'il jun yek'b'il te il toj tchwinqil jun xjal.* ⁷ Tu'npetzi'n, kypa'milji'y xjal kyxola anetzi'n, tu'n kyoka tz'aqle tze'nku ak'aj tq'otjil pan nti' tx'amsb'il toj, qu'n ikytzi'n kytjenji'y ja'lin tu'n Jesucrist. Ojtxe, tze'n nkub' iky'sittaaq nintz q'ij te Xjan Q'ij, iltaq ti'j tu'n tkub' kyb'yo'n aj Israel jun tal tal rit, tu'n tok te kyxel, ex tu'n kyklet tu'n tchky'el.* Me atzin ja'lin, ate Crist o kyim te qxel tze'nku jun tal tal rit, tu'n qklet te jun majx.

⁸ Tu'npetzi'n, qo iky'sin nintz q'ij te Xjan Q'ij ja'lin, me nya tze'nku ojtxe tuk'a ch'in pan nti' tx'amsb'il toj;* qala' tuk'a qanmin txjo'nxix wen te tkyaqil il ex te tkyaqil nya b'a'n, tu'n qok tz'aqlexix toj qchwinqil ex twutzxix qyol.

⁹ Tojjo juntl wu'ja, xi nq'ma'n tu'n mina tz'ok kymujb'ina kyib'a kyuk'a aj ky'a'jil, ¹⁰ me ex nya nxi nq'ma'n, tu'n tel kypa'n kyib'a te jun majx kyijjo nya nimilqe, aye' ikyx kyten: Tze'nku aj ky'a'jil, aye' tzunx n-el kyanmin ti'j tkyaqil, ex aye' ileq'qe, ex aye' nchi k'ulin kywutzjo twutzb'iyil. Qu'n noqit ikytzjo, ilitla ti'j tu'n kyiky'a twutzjo tx'otx'. ¹¹ Qala' a weji'y nxi nq'ma'n, tu'n mi tz'oka kymujb'in kyib'a tuk'a jun, a ntq'ma'n qa nimil, me qa nky'a'jjin, mo qa n-el kyanmin ti'j txqan ti', mo qa nk'ulin kywutzjo twutzb'iyil, mo qa iqil yolj, mo qa tx'ujtinelj, mo qa ileq'j. Mixpe tu'n t-xi kytzyu'n jun kywa'y tuk'a xjal ikyjo. ¹² Qu'n nti' wokli'n tu'n nkawi'n

* 5:6 Gal. 5:9 * 5:7 Ex. 12:5 * 5:8 Ex. 13:7; Deu. 16:3

kyi'j xjal, a nya nimilqe; o'kx te Dios kkawil kyi'j. Me atzin kye' toj Ttanim Dios, b'a'n tu'n kykawin te kyib'a kyxolxa, ayi'y nimilqi'y, ti'jjo kyb'inchb'i'n. ¹³ Tu'npetzi'n, kyim-itzi'y aj il kyxola.

6

Nya wen tu'n qxi' jstisil kyuk'a nimil

¹ Ex atx juntl o nb'i'y kyi'ja: ¿Tze'n qa at jun ti' saj kyxola, liweyxix nche'xa chiky'b'il kyib'a kywutzjo kawil, nya nimilqe? ¿Tiqu'n nya kywutzjo nimilqe? ² ¿Ma mitzin b'i'n kyu'n, qa aye nimil kchi kawil kyi'jjo xjal nya nimilqe tkyaqil twutz tx'otx'? Exsin qa ikytzjo, ¿Ma nti'tzin kyetza kynab'l, tu'n kynik'etjo junjun ti', a noq ch'in t-xilin? ³ ¿Ma mitzin b'i'n kyu'n qa aye nimil kchi kawil kyi'j angel? ¿Yajtzila te' junjun tal ti' tzalu'n twutz tx'otx'? ⁴ Tu'npetzi'n, qa at kyq'oja kyxola ti'j junjun ti' tzalu'n twutz tx'otx', ¿Tiqu'nil nchi ok kyq'o'nji'y nya nimil te kawil kye'y? Qu'n nti' kye kyoklin toj Ttanim Dios. ⁵ Nxi nq'ma'nji'y lu'n kye'y tu'n kytzaj tx'ixwe ch'in tu'n, qu'n ¿Ma mixpela a'l jun kye' at ch'in ttab'l tu'n tsk'et tumil jun ti' kyxolxa, ayi'y nimilqi'y? ⁶ Ex nya noq nchi b'aj ja jyo'n q'oj kyxolxa, qala' ex liweyxix nche'xa chiky'b'il kyib'a kywutzjo kawil nya nimilqe. ¿Ma mixsin a'l jun kyxola, a ayi'y nyakuj aj nab'lqi'y, tuk'axpetla jun, a at ch'in ttab'l tu'n tnik'etjo jun ti' kyxoljo nimil?

⁷ Ex noq ti'jjo kyjoyb'i'n q'oja kyxolili'y, n-el tniky'tzajil qa ma kub' kyi'ja tu'n nya b'a'n. ¿Ma nyapetzintla b'a'n tu'n tiky'x ch'in nya b'a'n kyu'n, a n-ok b'inchin kyi'ja, ex tu'n tiky'x elq'b'in kyu'n? ⁸ Qala' ayex kye' nchi b'aj jaw b'inchinte noq ti'chaqku ti' kyxolxa, mo nchi b'aj elq'i'n.

⁹ ¿Ma mitzin b'i'n kyu'n qa aye' xjal b'inchil ilqe, nti' kyoklin toj Tkawb'il Dios? Mitzin txi kyq'o'n sb'ub'l

kyib'a, qu'n tkyaqiljo xjal lo nti' kyoklin toj Tkawb'il Dios: Jni' aj pajil, ex aj k'ulil kywutzjo twutzb'iyil, ex aye n-el kyijlin mejeb'lin, ex jni' ichin, a n-ok kyq'o'n kyib' te qya, noq tu'n kyky'a'jin ichin tuk'a ichin;¹⁰ exqetzi'n ileq', exqetzi'n npon kyk'u'j ti'j nimku ti', exqetzi'n tx'ujtinel, ex xo'l yol, ex jni' sb'ul. ¹¹ Ikytaqtzin tten junjun kyeji'y ojtxe. Me atzin ja'lin, ma chi txjeta toj tkyaqiljo lo, ex ma chi el pa'n tu'n Dios, tu'n tsaqix kychwinqila, ex ma chi oka tz'aqle twutz Dios toj tb'i qAjaw Jesucrist, tu'n Xewb'aj Xjan.

Nya wen tu'n qky'a'jin

¹² Ikytzin tze'nku nkyq'ma'n: Tzaqpi'nqo tu'n tkub' qb'inchin noq alkyex qaj. Me te we'y, nya tkyaqil at tajb'in. Ex qa tzaqpi'nqo tu'n tkub' qb'inchin noq alkyex qaj, me nlay txi nq'o'n wib'a tu'n tkub' wi'ja tu'n tajb'il nxmilila.* ¹³ Qalatzin kye', qa aj ttzaj tqanin kyxmilila juntl qya, ikynajla kye toj kywutz, tze'nku aj ttzaj tqanin kyk'u'ja ch'in twa; ex b'a'n tu'n t-xi kyq'o'n kyib'a tze'nku kyaja, ex akula tzaj kyq'ma'n te kolb'il kyib'a, ¿Ma nyatzin n-okin qwa te qk'u'j, ex atzin qk'u'j tzaj tq'o'n Dios te k'u'b'l qwa? Me aye lu'n kchi b'ajil kykab'il tu'n Dios. Me nya ikyxjo tuk'a qxmilil. Qu'n nlay tz'okjo qxmilil te ky'a'jil, qala' te qAjaw, ex a qAjaw ky'iwlilte qxmilil. ¹⁴ Qu'n ikytzi'n tze'nku xjaw anq'in t-xmilil qAjaw tu'n Dios, exsin ikyxjo qe, kjawil anq'in qxmilil, tu'n tipin. ¹⁵ ¿Ma nyapela b'i'n kyu'n qa ajo qxmilil ma tz'ok te jun tnej t-xmilil Crist? ¿Ma akutzin tz'el wi'nji'y jun tnej t-xmilil Crist, tu'n tok mujb'it tuk'a jun ky'a'jil? Nti'x tumil ikyo. ¹⁶ ¿Ma nyapela b'i'n kyu'n, qa ma tz'ok meje jun ichin tuk'a jun qya aj ky'a'jil, kykab'il kchi okil junx kyxmilil? Qu'n ikytzi'n ntq'ma'n Tu'jil Tyol Dios kyjalu'n:

* 6:12 1Co. 10:23

Toj nwutza, chi Diosjo, aye kab'e nchi ok meje, junxch'in kyxmililch.*

¹⁷ Exsin ikyxjo, qa at jun xjal s-ok tmujb'in tib' tuk'a qAjaw, b'e'x k-okil junxch'in kyanmin tuk'a.

¹⁸ Tu'npetzi'n, ku kyel oqa te' jni' ky'a'jin. Nxi kyq'ma'n qa tkyaqil kyila, mi nchi b'inchin mib'in kyi'ja. Me mina werman, qu'n tkyaqiljo il nb'inchin mib'in qi'j, ex a xjal nb'inchin ky'a'jin, nb'inchin il ti'jx t-xmilil. ¹⁹ ¿Ma ny-atzin b'i'n kyu'n, qa a kyxmilila o tz'ok te tnajb'il Xewb'aj Xjan, a o tzaj tq'o'n Dios toj kyanmi'n?*" Tu'npetzi'n, nyaqe kye' tajawjo kyxmilila, qala' a Dios. ²⁰ Qu'n o chi laq'eta tu'n tchky'el Jesucrist. Tu'npetzi'n, chi nimsi'n tb'i Dios tuk'a kyxmilila.

7

Jun tumil ti'jjo mejeb'lin

¹ Atzin ja'lin, kxel ntzaq'winji'y kyxjellb'itza, a saj kytz'ib'i'n we'y: Tnejil, nkyq'ma'n qa b'antla tu'n mi jyone ichin t-xu'jil. ² Me kxel nq'ma'n, qa noq tu'n tpajjo nimku ky'a'jin, wenitla tu'n tjyet te ichin t-xu'jil, ex ikyxjo te qya, il ti'j tu'n tjyet tchmil teku. ³ Exsin nya b'a'ntz tu'n tkub' ttzyu'n ichin tib' te t-xu'jil, ex ikyx te qya, nya wen tu'n tkub' ttzyu'n tib' te tchmil. ⁴ Qu'n nti' teqya toklin ti'jx t-xmilil, qala' a tchmil. Ex ikyxjo te ichin, nti' toklin ti'jx t-xmilil, qala' a t-xu'jil. ⁵ Tu'npetzi'n, mi kub' kyxk'a'yin kyib'a jun te juntl, b'ape' qa ma b'ant ti'j kyu'n, tu'n tkyij kytzaqpi'n kyib'a jun jte' q'ij noq tu'n kyokkuy toj na'j Dios, qa kyajtaqkuy ikyo. Aj kyjapin b'ajjo q'ij anetzi'n, liwey chi meltz'aj jun majla, tze'nkuxtaq kyte'n, qu'n qa mina, noq chi kub' tz'aqa toj ky'a'jin tu'n tajaw il. ⁶ Nxi nq'ma'nji'y tumil lo kye'y, me nya ilxix ti'j tu'n

* 6:16 Gen. 2:24 * 6:19 1Co. 3:16; 2Co. 6:16

tb'ant-xix ikyjo. Qa wentaqku te kye'y tu'n tkub' kypa'n kyib'a jun jte'b'in q'ij, b'a'n; me qa mina, ex b'a'n.

⁷ Wajatla we' tu'n kyoka tze'nku we'. Me ate Dios ma tzaj q'o'nte toklin junjun, tze'nku taj, qa te meheb'lin mo minaj.

⁸ Atzin ja'lin kxel nq'ma'n kyejo ichin, a o kyim kyxu'jil, exqetzi'n qya, a o kyim kychmil: B'a'ntla tu'n mi chi mejeyitl tze'nku we'. ⁹ Me qa nlay b'ant kyu'n ikyjo, b'a'n tu'n kymeje, qu'n ex tb'anilx te' tu'n kymeje, tze'nkul te' tu'n kyxi' toj najin tu'n tpaj tajb'il kyxmilil.

¹⁰ Me ayetzi'n nimil, a o chi meje, kxel nq'ma'n kye' qya, tu'n mi kyij kytzaqpi'n kychmil. Qu'n atzi'n nuk'b'il lo, nya wu'n, qala' tu'n qAjaw. ¹¹ Me qa akutaq xkub' tpa'n qya tib' tuk'a tchmil, ma kyijkux ikyjo. Nlay b'antl tu'n tmeje jun majl tuk'a juntl ichin; qala' ilx ti'j tu'n tmeltz'aj tuk'a tchmil. Ex ikyqexjo chmilb'aj, ex nya b'a'n tu'n tkyij kytzaqpi'n kyxu'jil.*

¹² Me ayetzi'n, a mujleqe tuk'a jun nya nimil, mix yoline qAjaw Jesús ti'jjo lo; qala' ayi'n kchin xel q'ma'nte: Qa at jun nimil, a nya nimil t-xu'jil, me qa tajqya tu'n tnajan tuk'a, mi kub' tpa'n tib'. ¹³ Ex ikyxjo qa at jun qya nimil, me nya nimil tchmil, me qa tajjo ichin tu'n tnajan tuk'a, ex mi kub' tpa'n tib'. ¹⁴ Qu'n atzin ichin, nya nimil, ma tz'el pa'n tu'n Dios, b'alaqa tu'n tnimin noq tu'n t-xu'jil. Ex atzin qya, nya nimil, ma tz'el pa'n tu'n Dios, b'alaqa tu'n tnimin tu'n tchmil. Qu'n qa ma kub' kypa'n kyib', b'alaqa ayejo kyal, nlay tz'el kyniky' te qAjaw. Me qa kukx nchi najan junx, at amb'il tu'n kynimin, ex tu'n kyok te xjan twutz qMan. ¹⁵ Me qa a chmilb'aj mo qa xu'jlb'aj, a nya nimil, nlab'te tu'n tkub' tpa'n tib' tuk'a nimil, mala kub' kypa'nkuxtaq kyib'tz. Qu'n at te nimil tzaqpi'b'l te toj jun

* 7:11 Mt. 5:32; 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18

il tze'nku lo qu'n ma qo txokle tu'n Dios, tu'n qanq'in tuk'a jun nuk'b'il toj qchwinqil. ¹⁶ Nkub' ntz'ib'i'nji'y lu'n, qu'n ¿Ma b'i'ntzin tu'n, ay qya, qa aku kletjo tchmila tu'njo yek'b'il tu'n? Ex ay, ichin, ¿Ma b'i'ntzin tu'n, qa aku kletjo t-xu'jila tu'njo yek'b'il tu'n?

¹⁷ Tze'nchaqsla taj junjuntz tu'n tajb'in, me il ti'j tu'n tajb'in tze'nkuxjo toklin ma tzaj tq'o'n qAjaw, tej ttxoklajtz tu'n Dios, tej tnimin. Qu'n atzin nuk'b'iljo lo, nxi nq'ma'n kyojile kykyaqil ch'uq Ttanim Dios. ¹⁸ Qa at jun otaq tz'ok techil kyu'n xjal ti'j tchib'jil tej tnimin, b'a'n tu'n tkyij ten ikyjo; ex qa at juntl nya tok techil, ex b'a'n. Nya il ti'j tu'n tok techil ja'lin. ¹⁹ Qu'n nti' toklin ja'lin qa tok qechil mo minaj, qala' ate at tokli'n, a k'wel qb'inchin tze'nku tajb'il Dios. ²⁰ Teyilex junjun i tkyij tze'nkuxtaqjo tten, tej txoklajtz tu'n Dios. ²¹ Tu'npetzi'n, qa k'ayintaq tib'a tu'n toka te aq'nil te jun majx kyuk'axjal, tej tnimi'n Tb'anil Tqanil, mi jaw b'isi'n tu'n ikyjo, qu'n junx kyoklinxjal twutz Dios, qa noq aq'nil mo tajaw aq'untlqej. Me qa at amb'il tu'n ttzaqpaj tojjo lo, b'a'n tu'n tok tq'o'n tilil. ²² Qu'n qa at jun nimil, a otaq tz'ok te aq'nil te jun majx kyuk'axjal, tej ttxoklajtz tu'n qAjaw, exla qa aq'nil, me atzi'n ja'lin tej tnimin, ma tzaqpaj tu'n tajb'in toj taq'in qAjaw. Ex ikyxjo, qa tzaqpi'ntaq jun xjal, tej ttxoklajtz, atzi'n ja'lin ma tz'ok te aq'nil te jun majx te Crist. Qu'n junx kyoklin kykab'ilx twutz Dios. ²³ Qu'n ma chi laq'eta tu'n Dios tu'n jun chojb'ilte wiyilxix, a tchky'el Jesucrist. Tu'npetzi'n, nya wen tu'n t-xi kyk'ayin kyib'a te aq'nil te jun majx kyexjal. ²⁴ Ikytzintzjo erman, teyilex junjun tu'n twe' toj tnimb'il tze'nkuxjo toklin ma tzaj tq'o'n qMan Dios.

²⁵ Atzin ja'lin, ti'jjo mejeb'lin kye na'mx kymeje, nti' jun yol ntq'ma'n qAjaw ti'jjo lo. Me kxel nq'ma'n jun nyola, ex b'a'n tu'n tqe kyk'u'ja ti'j, noq tu'n tq'aq'b'il tk'u'j qMan

Dios wi'ja. ²⁶ Toj nwutza, noq tu'n tpajjo tq'ijil ja'lin, nimxix niky'x qu'n, tu'n tpajjo qnimb'il, b'a'ntla tu'n tkyij jun xjal tze'nkuxjo tten. ²⁷ Qa at t-xu'jil, mi kyij ttzaqpi'n; ex qa nti', mi tzaj tjyo'n. ²⁸ Me qa ma knet t-xu'jila, nti' tila ti'j; ex qa jun txin ma knet tchmil, nti' til ti'j. Me qatzin qa ma chi meje, ok kchi okil jitz'le toj nimku ti' tzalu'n twutz tx'otx'. Tu'npetzi'n, wajatla'y tu'n mi tziky'xi tkyaqiljo lo kyu'n.

²⁹ Erman, atzin waji'y tu'n t-xi nq'ma'n kyjalu'n: Aye at kyxu'jil, b'a'n tu'n tok kyq'o'n tilil tu'n kyaq'nin toj taq'in qAjaw, ex nya o'kx tu'n kyximin ti'jjo qya, qu'n ch'ix tjapin b'aj tq'ijil tzalu'n twutz tx'otx', ex nimkul atx tu'n tb'ant. ³⁰ Ikytzi'n aye nchi b'isin, ex aye nchi tzalaj, ex aye at ch'in kypwaq, mitla txi kyq'o'n amb'il tu'n tmaqsetjo taq'in Dios tu'n ikyjo. ³¹ Ayeti'n n-ok tilil kyu'n, tu'n kykanb'in tkyaqil twutz tx'otx', tu'n mi kub'e kyij tu'n, nyakuxtlaj nti' at kye. Qu'n tkyaqiljo n-ok qka'yin tzalu'n twutz tx'otx', kyja' tb'aj. ³² Tu'npetzi'n, wajatla'y tu'n tok kyq'o'n tilil tu'n kyaq'nin toj taq'in qAjaw, ex nya o'kx tu'n tok naj kynab'la ti'jjo twutz tx'otx'. Ikytzi'n tze'nku jun ichin nti' t-xu'jil, o'kx nximin ti'j tze'n tu'n ttzalaj Dios ti'j. ³³ Me atzin te' ichin at t-xu'jil, kab'e ja nb'isine, qu'n ex il ti'j tu'n tb'isin ti'jjo te twutz tx'otx', tu'ntzin ttzalaj t-xu'jil ti'j. ³⁴ Ex ikyqexjo nana, aye' nti' kychmil, exqetzi'n jni' txin, aye' na'mx kymeje, i tok tilil kyu'n tu'n kyok tz'aqle twutz Dios tuk'a kyanmin ex tuk'a kyxmilil. Me ante o meje, tok tilil tu'n ti'jjo te twutz tx'otx', tu'n ttzalaj tchmil ti'j. ³⁵ Nxi nq'manji'y lu'n, nya tu'n mi chi mejeyi'y, qala' tu'n kyanq'i'n tze'nku taj Dios, ex tu'n tok tilil kyu'n ti'j taq'in qAjaw tuk'a tkyaqil kyk'u'ja.

³⁶ Ex qa at jun q'a ma kub' t-ximin tu'n tmeje tuk'a ja' ma yoline, ex qa ma japin tab'q'e ja' tu'n tmejeye, ex qa ma kub' t-ximin qa axix b'a'n, nti' tky'i tu'n tmeje, qu'n

nya iljo ikyjo. ³⁷ Ex qa at juntl nkub' t-ximin qa nya wen tu'n tmeje, ex qa ax t-ximjo twutz Dios, ex nya noq nxi lipe ti'j tyol juntl, qala' tuk'a tkyaqil tk'u'j, ex b'a'n tu'n mi mejeje. ³⁸ Tu'npetzi'n, qa ma tz'ok meje tuk'a ja' ma yoline, b'a'n kb'antil tu'n ikyjo. Ex qa mi xjaw meje tuk'a, tb'anilxix ikyjo.

³⁹ Atzin ja'lin, tu'n tjapin b'aj nyola lo ti'jjo meheb'lin, kxel nq'ma'nji'y lu'n: Atzi'n qya nimil, qa mujlek tuk'a tchmil, il ti'j tu'n tnajan tuk'a, a itz'xtaqjo tchmil. Me qatzin ma kyimjo tchmil, tzaqpi'n tejo qya, tu'n tok meje tze'nkuxjo taj tuk'a juntl tchmil, a nimil. ⁴⁰ Me toj nwutza, tb'anilxitla noqit aku kyij kukxjo, tu'n mi mejeje. Ex atzin nyola lo, nya noq wekuy, qala' tu'n Xewb'aj Xjan toj wanmi'n.

8

Ajo chib'j, a nxi q'oyit kywutzjo kywutzb'iyil dios

¹ Atzin ja'lin, tzaj kytz'ib'i'n we'y ti'j qa wen tu'n kycho'n tchib'jil alu'mj, a kub' b'yo'n toj kyb'i kywutzb'iyil dios. Kxel nq'ma'n jun tumil te nuk'b'il kye'y. Twutzx kye kyu'n qa qkyaqilx at qnab'l tib'ajjo lu'n. Me a kynab'la lo, a nchi nimsin kyib'a tuk'a; nya toj tumil ta'ye. Me metzin tetz tumil, tu'n tten jun qk'u'jb'il qib' qxolile, tu'n qch'iy, tze'nku taj Dios. ² A q'uqlek tk'u'j ti'jjo a n-el tniky' te, nya tumil ta'ye ttab'l twutz Dios. ³ Me metzin te', a n-ok k'u'jlin kye txqantl, apente toj tumil ta'ye ttab'ljo.

⁴ Atzin tumil ti'jjo chib'j kub'nin kywutz twutzb'iyil nti' tajb'in, qu'n ayetzi'n twutzb'iyil nti' kyoklin tzalu'n twutz tx'otx', qu'n nti' juntl te Dios, qala' o'kxjo jun, a ojtzi'n qu'n. ⁵ Twutzx tetz qa toj kywutzxjal, ila'ku dios twutz tx'otx', ex toj kya'j, qu'n ila' kyb'aj dios kye xjal ex ila' kyajaw. ⁶ Me metzin qetz, nti' juntl dios, qa nya o'kxjo

Dios, a qMan, a ttxuyil tkyaqil, ex noq te, ok qo ajb'ila.* Ex junch'inx qAjaw, a Jesucrist,* a kub' b'inchinte tkyaqil, ex noq tu'n, nqo anq'ine.*

⁷ Nya tkyaqil nimil qxol, ma tz'el tniky' te lo. Qu'n nkub' kyximin ti'jjo kyb'inchb'in ojtxe, qa tu'n kychyo'n a tchib'jil alu'mj, a kub'nin kywutzjo kywutzb'iyil dios, nkub' kyximin qa ma ku'x kyil. ⁸ Me twutzx tetz, qa nya tu'n qwa, ma qo ele wen twutz qMan Dios. Qu'n qa ma txi qchyo'n ex qa mina, nti' tajb'injo lo twutz Dios.

⁹ Twutzx tetz qa tzaqpi'nqo tu'n t-xi qchyo'n chib'j anetzi'n. Me kyka'yinktzin kyib'a, tu'n mi jaw tz'aq jun nimil, a na'm twe' wen toj tnimb'il noq tu'n kypaja, aj t-xi kychyo'n. ¹⁰ Qu'n aku b'aj ikyjo; qa nxi kychyo'n tchib'jil alu'mj, a otaq kub' kywutzjo kywutzb'iyil toj tja kydiosxjal, exsin qa atkutaq jun nimil nka'yin kyi'ja, a na'mxix twe' toj tnimb'il; exsin qa xkub' tb'inchinkutaq tze'nku' kye', exsin b'alaqa nti'taq b'isin tu'n ikyjo. Me noq tu'n s-ok tka'yin kyi'ja ikyjo, ja xkub'e tz'aqe te jun majx toj il. ¹¹ Me tu'npetzi'n xkyim Crist, tu'n tkletjo a ne'x toj tnimb'il lo, me atzin kye', noq tu'n tpajjo noq ch'in kynab'la, knajile' kyermana te jun majx. ¹² Qu'n qa noq tu'n kypaja, kchi jawile tz'aq kyermana, ma ku'x kyila ikyjo twutz Crist.* ¹³ Tu'npetzi'n, qa noq tu'n tpajjo nniky'b'ila, aku kub' tz'aq juntl nimil, b'a'ntz tu'n mi t-xi nniky'b'inji'y chib'j ikyjo, tu'ntzin mina chin oki'y tze'nku jun tze, ja tu'n tja tolpage jun wermana toj tchwinqil.

9

Atzin toklin jun tsanjil Jesús

* 8:6 Mal. 2:10; Jn. 1:3; Ro. 11:36; Ef. 4:6
17:25; Col. 1:16

* 8:12 Mt. 25:45

* 8:6 Jn. 13:13

* 8:6 Kyb'i.

¹ Twutzxix kxel nq'ma'n kye'y, qu'n at wokli'n te tsanjil Jesús, ex nchin yoli'n jikyinxix wen ti'j Tyol, ex ma chin tzaqpaja tjaq' kykawb'il tkyaqil xjal. Tze'nku we', ma nliy qAjaw Jesús,* ex ayetzin kye' xi ok te waq'nb'i'n toj taq'in. ² B'alaqa at junjun nka'min tanmin qa nya tsanjil Jesúsqi'n. Me metzin kye', b'i'n kye' kyu'n, aj qa iky woklinji'y. Qu'n wu'n xi nimini'y, ex atzin yek'b'iljo qa tsanjil Jesúsqi'n.

³ Atzin tumiljo wu'n kye'y te kolb'il wib'a kywutzjo nchi yolb'in wi'ja. ⁴ Qu'n tu'n tsanjil Jesúsqi'n, il ti'j tu'n ttzaj kyq'o'n nwa'y ex nk'wa'y. ⁵ Ex at wokli'n tu'n tok lipe jun nxu'jila wi'ja, a nimil, tze'nku te Pegr ex kye' txqantl tsanjil, exqetzi'n titz'in qAjaw. ⁶ ¿Tze'ntzin ch'in kye toj kywutz? ¿Ma o'kqoxsin qe' tuk'a Bernabé nti' qokli'n ti'j jun chojb'il twi' qk'u'ja ti'jjo aq'untl nb'ant qu'n, tze'nku kye txqantl?

⁷ Twutzx at qe' qoklin, tze'nku jun xol q'aq' at toklin ti'j twi' tk'u'j; ex tze'nku jun kjol, aj tb'aj aq'nin; ex tze'nku jun kyik'lel, at toklin tu'n tk'wa'n ch'in tal timiix alu'mj. ⁸ Ex mi kub' kyb'isi'n qa noq t-xim jun xjaljo lu'n, ⁹ qu'n tz'ib'inl ta'ye toj tkawb'il Moisés ojtxe:

Mi tz'ok tjtz'o'n ttzi wakx, a nwa'b'in triy,

noq tu'n mi jawe ti'nku ch'in twa triy, qu'n lu' nwa'b'in ti'j.*

Atzin n-ele lu'n nya o'kksa nyoline kyi'j alu'mj. ¹⁰ Qala' nyolin qi'j, qu'n b'i'n qu'n qa jun kjol exsin jun wa'b'il triy q'uqle tk'u'j ti'j tawal, tu'n tjaw, qu'n atzin chojb'il te'. ¹¹ Ikyxsin qe', ma kux qawin jun awal toj kyanmi'n, a Tyol qMan Dios. Exla at ch'in qoklintza, tu'n ttzaj kyq'o'n

* 9:1 Kyb'i. 9:3-6; 1Co. 15:8 * 9:9 Deu. 25:4; 1Tim. 5:18

ch'in qe'y, qu'n loqo'y nqo aq'nin kyxola.* ¹²Qa at kyoklin junjuntl ti'jjo ikyjo, ¿Yajtzila' qetza?

Me mina nkub' qb'inchin qe' ikyjo. Qu'n loqotzi'n, ma qo jawil qitj tzma tzalu'n, me qil qib'xa, qu'n tu'ntzin mix a'l jun jaw yolb'in qi'ja, qa noq tu'n qkanb'in pwaq ti'j Tb'anil Tqanil ti'j Crist.

¹³ Qu'n b'i'n kye' kyu'n, qa aye aq'nil toj tnejil ja te kynab'l aj Judiy Dios, at kyoklin ti'jjo jni' oyaj, a nxi kyq'o'n aj Judiy twutz Dios. Ex ikyjo aye' nchi kub' b'yo'nte alu'mj te chojb'il kyilxjal, ex attaq kyoklin tu'n kycho'n ti'jjo tchib'jil alu'mj.* ¹⁴ Ikytzin tumiljo xkyij tq'ma'n qAjaw Jesús, qa ayejo, a yolil Tb'anil Tqanil kolb'il, ex at kyoklin ti'j jun onb'il, qu'n tu'n a kyaq'i'n.*

¹⁵ Me tze'nku we', nti' nchin qani'n kye'y, tu'n ttzaj kyq'o'nji'y onb'il we'y. Ex nya ma txi ntz'ib'i'n weji'y lu'n kye'y, a tu'n t-xi kyxikyb'in tu'n ttzaj kyq'o'n onb'il we'. B'a'nsla qa wen tu'n nkyim we', tze'nku a tu'n ttzaj ntzyu'nji'y onb'il kye'y. Qu'n tu'n ttzaj ntzyu'nji'y onb'il, ax nyola k'wel tz'aq wib'aja. ¹⁶ Tze'nku we', nya noq tu'n te yolil Tyol Diosqi'n, kjawil nimsin wib'a; qala' qu'n ilx ti'j tu'n tkub' nb'inchinji'y aq'untl, qu'n jun waq'in weji'y ma tzaj tq'o'n Dios.* Qu'n qa mina xkub' nb'inchin, ktzajil tq'oj Dios wi'ja. ¹⁷ Qa ma kub' nb'inchinji'y lu'n a wu'nkuxa, atla jun chojb'il we'. Me nyaxix noq tu'n ikyjo, qu'n ma chin jaw sk'o'n we' tu'n Dios, ex ma tzaj toqxenin Tyol we'y, ex nlay kub' wewi'n, qu'n ilxix ti'j tu'n tkub' b'inchit. ¹⁸ ¿Ti'tzila chojb'il wetza ikyjo toj nwutza? Atzi'n nchin tzalaja tu'n nchin yoli'n ti'jjo Tb'anil Tqanil kolb'il noq kukxjo, nya loq'aj. Tu'npetzi'n, mi nchin qani'n jun onb'il ti'j, qu'n tu'ntzin mi chi jaw yolb'inxjal wi'ja, qa noq

* 9:11 Ro. 15:27 * 9:13 Deu. 18:1 * 9:14 Mt. 10:10; Lc. 10:7 * 9:16 Jer. 20:9; Am. 3:8

tu'n jun onb'il nchin yolini'y ti'j Tyol Dios. Exla qa at we woklin ti'j jun onb'il, me mina ntzaj ntzyu'n.

¹⁹Qala' tzaqpi'nqi'n, qu'n mix a'l jun we' onilwe, ex nti' jun xjal aku kawin wi'ja. Me metzin we', ma tz'ok nq'o'n wib'a nyakuj tjaq' kykawb'il tkyaqil, me noq tu'n kynimin tkyaqil xjal wu'n ti'j Tb'anil Tqanil. ²⁰Tej xin b'eta kyxol aj Judiy, ma tz'ok nmujb'in wib'a junx kyuk'a, noq tu'n tok kyb'i'nku wi'ja, ex tu'n t-xi kynimin a Tb'anil Tqanil. Ex tej xin b'eta kyxoljo kyaj tu'n kyel wen twutz Dios noq tu'n tjapin b'aj ojtxe kawb'il kyu'n, ex ma txi nmujb'in wib'a kyuk'a, me nya tu'n wel wena twutz Dios, qala' noq tu'n tok kyb'i'nku xjal wi'ja, ex tu'n t-xi kyniminku Tb'anil Tqanil. ²¹Ex tej xin b'eta kyxol aj nya Judiyqe, aye' mina xkub' kyb'inchin tze'nku tz'ib'in toj ojtxe kawb'il, ex ma txi nmujb'in wib'a junx kyuk'a, nyakuj nti' kawb'il wib'aja, noq tu'n tok kyb'i'nku wi'ja, ex tu'n t-xi kyniminku Tb'anil Tqanil. Me mi nxi nq'ma'n tuk'a lo qa ma kub' nb'inchinji'y a nya b'a'n twutz Dios, qu'n nimilqi'n ti'j Tkawb'il Crist. ²²Ex tej xin b'eta kyxol xjal, aye' nti'xix kyoklin kyxoljo nmaq xjal tzalu'n twutz tx'otx', ma tz'ok nq'o'n wib'a tze'n jun kye, tu'n tok kyb'i'nku wi'ja, ex tu'n t-xi kyniminku Tb'anil Tqanil. Waja tu'n woka tze'nku tkyaqil wiq xjal, noq tu'n tok kyb'i'nku wi'ja, ex tu'n t-xi kyniminku Tb'anil Tqanil kolb'il. ²³Nkub' nb'inchin' tkyaqiljo lu'n, noq tu'n tpaj Tb'anil Tqanil, tu'ntzintla qmujb'in te qib' junx qkyaqilx tjaq' tky'iw'b'il Dios.

²⁴Jun tumil wu'n kye'y tu'n tkub' kyb'inchin' tuk'a tkyaqil kyanmi'n toj taq'in qMan Dios, ikyx tze'nku we. Qu'n b'i'n kye' kyu'n, a kyxol txqan xjal, a rinil, tkyaqilx tetz nrinin, me noq junch'in te' nkanb'in chojb'il. Ikytzi'n toj qnimb'il, me il ti'j tu'n kykanb'inti'y chojb'il q'o'ntz tu'n Dios toj kya'j. ²⁵Tkyaqiljo rinil, a taj tu'n tkanb'in, il ti'j tu'n tkub' ttzyu'n tib' ti'jjo jni' ti'chaq ti', a aku b'ant

tu'n tsikyte t-xmilil, aj txi' rinil. ¿Tiqu'nil? Noq tu'n tkanb'itku' jun tal oyaj, a jun paqx nb'aj. ¿Me atzin qetz? Iltzin ti'j tu'n qninin wen toj qnimb'il tu'n qkanb'in te' jun oyaj, a nlayx b'aj toj kya'j. ²⁶ Tze'nku we' nkub' nb'inchin toj nnimb'ila tze'nku jun rinil lajo'nxix tu'n jikyin wen, tu'n tkanin tzma ja' ta'ye chojb'il. Ex ikyx tze'nku jun b'ujil toj saqchb'il, nya noq k-okil ten tzaqpilkye tq'ob', qala' ok tjab'il ja' tumil k-aq'ila tuk'a tu'n. ²⁷ Ikyqintzin weji'y tze'nku jun rinil ex jun b'ujil, nkub' ntzyu'n wib'a tu'n nkanb'intejy jun oyaj toj kya'j, ex tu'n mi chin eli'y toj ntx'ixewa, qu'n qa otaq chin b'aj xnaq'tzin kyi'j txqantl, exsin mi chin kanb'intza.

10

Jun xob'tzb'il tu'n Pabl, tu'n mi kyij kyi'jlinxjal Dios

¹⁻² Me waja tu'n kyb'inti'y werman, qa nya tkyaqilx kkanb'il chojb'il, a tzaj tq'o'n Dios. Qu'n kanqetzinjy' aj Israel ojtxe, aye qxe'chil toj qnimb'il. Qu'n kykyaqilxjo i etz toj Egipto tuk'a Moisés, ex i mujb'in te kyib' tuk'a, tej kyten tjaq' muj,* ex tej kyiky'x toj ttxuyil a', Kyaq tb'i, nyakuj te jun jawsb'il a'.* ³⁻⁴ Ex kykyaqilx i wa'n ti'jjo xjan wab'j, tej kywa'n ti'j maná, a tzaj tq'o'n Dios,* ex tej kyk'wan ti'jjo a' etz toj piky tu'n Dios.* Me atzi'n piky lu'n nyolin ti'j Crist, a attaq kyuk'a toj tzqij tx'otx'. ⁵ Exla qa ok qe kyk'u'j ti'jjo jawsb'il a' ex xjan wab'j anetzi'n, me mix tzalaje Dios kyi'j, ex tu'n ikyjo, b'e'x i kyij kyim nimkuxix kyb'aj; noqx jun jte'b'in kyij.*

⁶ Atzin ja'lin erman, b'aj tkyaqiljo lo te jun yek'b'il, tu'n mi pon qk'u'j ti'jjo nya wen tze'nku pon kye kyk'u'j ti'j.*

* 10:1-2 Ex. 13:21-22 * 10:1-2 Ex. 14:21-29 * 10:3-4 Ex. 16:35

* 10:3-4 Ex. 17:6; Num. 20:11 * 10:5 Num. 14:29-30 * 10:6 Num. 11:4

⁷ Tu'npetzi'n, mi chi k'uli'n kywutzjo kywutzb'iyil dios tze'nku kye txqantl, tze'n ntq'ma'n Tu'jil Tyol Dios: Aye xjal i kub' qe wa'l ex k'wal twutzjo kywutzb'iyil dios. Exsin tej kyb'aj wa'ntz, noq ti'chaqku b'aj b'ant kyu'n kywutz.*

⁸ Ex mi chi b'aj ky'a'ji'n tze'nku kye junjun aj Israel, ex tu'n ikyjo, b'e'x kyim 23,000 toj junx q'ij.* ⁹ Ex mi tz'ok kyniky'b'i'n Crist, tu'n tkub' kyximi'n, qa wen te Dios qa nti' aku tq'ma tu'n tkub' kyb'inchin ch'i'n tze'nku kyaja. Qu'n ikyx kyxim junjun aj Israeljo ojtxe, ex ikyxjo, ex b'e'x i kyim, tej kyok tx'a'n tu'n kan.* ¹⁰ Ex mi chi yolb'i'n ti'j Dios tze'nku junjunkye i yolb'in, ex b'e'x i kyim tu'n angel te kyimin.*

¹¹ B'aj tkyaqiljo lo, ex b'e'x kyij tz'ib'it toj Tu'jil Tyol Dios te jun yek'b'il te qe, ex te jun aq'b'il qnab'l, tu'ntzin mina kub' qb'inchinqe ikyjo, a awo nqo anq'in kyojjo q'ij ja'lin, a ch'ix tjapin b'aj tkyaqil. ¹² Tu'npetzi'n, qa wa'lqi'y wen toj kynimb'ila toj kywutza, kyka'yinktzin kyib'tza, tu'n mi chi kub' tz'aqi'y, tze'nku kye aj Israel ojtxe. ¹³ Qu'n ajo xim tu'n tb'inchit il, ikyxjo tze'nku kyxim txqantl nimil toj tkyaqil twutz tx'otx'. Me ate Dios b'a'n tu'n tqe qk'u'j ti'j, qu'n nlay taq' te Dios, tu'n ttzaj jun yajb'il qi'j, a nlayit qpa; qala' qa ma tzaj jun yajb'il toj qchwinqil, ax te Dios ktzajil q'onte tumil tze'n tten tu'n qetz tjaq'.

¹⁴ Tu'npetzi'n ayi'y werman, nimxix nk'u'ja kyi'ja; ku kyel oqa te' k'ulb'il kywutzjo kywutzb'iyil dios. ¹⁵ Qu'n qa twutzxix at kynab'la tze'nku nkub' kyximi'n, ex ayexa k-elil kyniky' te, qa twutzxixjo nyola lo. ¹⁶ Tze'nku tojjo Xjan Wab'j, ex tze'n nxi qq'o'n chjonte te Dios ti'j, nkub' qyek'in qmujb'il qib' tuk'a Crist ti'jjo tchky'el. Ex aj qwa'n

* 10:7 Ex. 32:6

* 10:8 Num. 25:1-18

* 10:9 Num. 21:5-6

* 10:10

Num. 16:41-49

ti'jjo Xjan Wab'j, a nb'aj kub' sipit qxol, nkub' qyek'in qa at qmujb'il qib' qxolx, a awo o qo ok te t-xmilil Crist twutz tx'otx'.* ¹⁷ Exla qa ma nintz qb'aj, me noq ti'j jun Xjan Wab'j nqo wa'ne, ma qo ok te junch'in, a t-xmilil Crist. Tu'npetzi'n, at qmujb'il qib' qxolx, qu'n qkyaqilx nqo wa'n ti'jjo Xjan Wab'j.

¹⁸ Qu'n kyka'yinktzi'n kyi'j aj Israel. Aye' nxi kyq'o'n alu'mj te oyaj twutz Dios, at kyoklin ti'j tchib'jil, ex nchi k'ulin te Dios, aj t-xi kycho'njo oyaj lo.* ¹⁹ Me nya tu'n lo nxi nq'ma'n qa at tipin jun twutzb'iyil ex qa a chib'j, a n-okx oyit twutzjo twutzb'iyil, nimxixtl toklin tze'nku txqantl chib'j. ²⁰ Qala', a weji'y nxi nq'ma'n, qa aye' nya nimil, tze'n nxi kyq'o'n tchib'jil alu'mj te oyaj kywutzjo kywutzb'iyil, te taq'nil tajaw il nxi kyq'o'ne, ex nya te qMan Dios.* ²¹ Ex nti' qmujb'il qib' tuk'a qAjaw, qa axsa nqo k'wane tojxjo Xjan Wab'j, ex axsa tu'n qk'wan toj kyk'wab'l taq'nil tajaw il. Ex nti' qmujb'il qib' kyuk'a tkyaqil nimil, a junx nchi wa'n wab'j toj Xjan Wab'j, ex axsa tu'n qmujb'in te qib' kyuk'a xjal nchi wa'n kywutzjo kywutzb'iyil taq'nil tajaw il. Nlay qo ok te kab'e tumil. ²² Qa nqo lab'te tu'n qxi' tojjo kab'e tumil ikyjo, n-okx qyekin Dios tu'n ttzaj tq'oj qi'j.* Ex nlay miyet tq'oj, qa ma tzaj. ¿Ma attzinqe qipin tze'nku te Dios?

Nimxixtl tajb'in tu'n tok qk'u'jlin qib' tze'nku tu'n tkub' qb'inchin a qaj

²³ Twutzxix tze'nku nq'umj, qa: Tzaqpi'nqo tu'n tkub' qb'inchin noq alkyex qaj.* Me te we'y, nya tkyaqil at tajb'in. Twutzxix tetz tze'nku nkyq'ma'n, qa: Tzaqpi'nqo tu'n qb'inchin noq alkyex qaj. Me nya tkyaqil n-onin qi'j

* 10:16 Mt. 26:26-28; Mr. 14:22-24; Lc. 22:19-20 * 10:18 Lv. 7:6 * 10:20
 Deu. 32:17 * 10:22 Ex. 20:5; Deu. 32:21 * 10:23 1Co. 6:12

tu'n qch'i'y toj qnimb'il. ²⁴ Qu'n mix a'lx jun nimil njoy'n tu'n tel wen tu'nx tib'x, qala' noq tu'n tel wenjo txqantl.

²⁵ B'a'n txi kychyo'nji'y tkyaqil chib'j nk'ayajtz toj k'ayb'il chib'j, ex mi kub' kyb'isi'n, mo tu'n t-xi kyqani'n, qa nej xkub' b'yet kywutzjo twutzb'iyil. ²⁶ Qu'n ntq'ma'n toj Tu'jil Tyol Dios kyjalu'n: Te qMan Dios tkyaqil tx'otx' ex jni' at twutz.*

²⁷ Atzin ja'lin, qa at jun nya nimil, nxi txkon kye'y wa'l tja; ex qa kyajtaqkuy tu'n kyxi'y, b'a'n tu'n kyxi'y, ex b'a'n tu'n kyniky'b'i'n ti'chaqx kub' q'o'ntz kywutza, ex nya wen tu'n tkub' kyb'isi'n, mo tu'n t-xi kyqani'n, qa nej xkub' b'yet twutz jun twutzb'iyil. ²⁸ Me qa ma tzaj q'ma'ntz kye'y, qa nej xkub' b'yet twutzjo twutzb'iyil, nyapen wentz tu'n t-xi kychyo'n,* ²⁹ tu'ntzintla mi kub' kyb'inchin a nya wen tu'n tb'inchinte jun nimil toj twutzjo nya nimil, i'chaqxla nti' tky'i twutz Dios.

Me qa ikyjo, aku b'ant tu'n ttzaj tqanin we'y kyjalu'n: ¿Me tiqu'n nyolb'i'n wi'ja ti'j jun ti', a nti' tky'i twutz Dios, exla qa at tky'i twutz jun a'la? ³⁰ Qu'n qa ma xi nq'o'n chjonte te Dios ti'jjo a nxi ncho'n, ¿Tiqu'ntzin nyolb'in wi'ja tu'n xi ncho'n?

³¹ O'kxsin kxel nq'ma'nji'y kye'y, qa ma chi wa'n, qa ma chi k'wa'n, mo qa ti' juntl ti' xkub' kyb'inchin, kyb'inchinkuy te nimsb'il tb'i qMan Dios. ³² Exla qa nti' tky'i jun ti' twutz Dios, me mi kub' kyb'inchin, tu'n mi yaje kyyek'b'il kyib'a ti'j kynimb'ila kywutz Judiy ex nya Judiy ex kywutzjo txqantl nimil. ³³ Qu'n te we'y, n-ok tilil wu'n tu'n tb'antjo a wen kywutz tkyaqilxjal. Ex nya tok ipb'il wu'n tu'n tb'antjo tze'n waja te we'y, qala' kye txqantl, tu'ntzin kyklet.

* 10:26 Sal. 24:1; 50:12; 89:11

* 10:28 Ro. 14:13-18; 1Co. 8:7-13

11

¹ Tu'npetzi'n, chi lipeka ti'jjo nkub' nyek'i'n, tze'nku we' lipcheqi'n ti'jjo tyek'b'il Crist.*

Jun xnaq'tzb'il ti'jjo kyoklin ichin kyuk'a qya

² Kxel nq'o'n chjonte kye'y, tu'n kukx nchi tzaj kynan'nji'y, ex tu'n nkub' kyb'inchin tze'nku xkyij nq'ma'n. ³ Me waja tu'n tel kyniky'a te, qa ate Crist nejinel te ichin, ex atzin te ichin nejinel te kya, ikytzin tze'nku te Dios nejinel te Crist. Tu'npetzi'n at jun tx'ixpib'l kyxol kyoklin ichin tuk'a Crist, ex kyxol qya tuk'a ichin, ex kyxol Crist tuk'a qMan Dios. ⁴ Qu'n qa ma jax tktxu'n ichin twi' tze'nku qya toj tja Dios, aj taq'e na'l Dios, mo qa aj tyolin Tyol Dios, n-el tiky'i'n tmujb'il tib' tuk'a Crist. ⁵ Ex ikyxjo kyeqya; qa noq tu'n kyokku tze'nku jun ichin, mi jax kyktxu'n kywi' toj tja Dios, aj kyaq'e na'l Dios, mo qa aj kyyolin Tyol Dios, n-el kyiky'i'n kymujb'il kyib' kyuk'a ichin, qu'n n-ok kyq'o'n kyib' te ichin nyakuj mitzo'n kywi' te jun majx. ⁶ Tu'npetzi'n, qa at jun qya, tky'e' jax tktxu'n twi' toj tja Dios, b'a'n'tla tu'n tel tmitzo'n twi', tu'n tok tze'nku jun ichin te jun majx. Me jun tij ttx'ixewjo qya aku tz'el ikyjo tu'n tkyij twi' tze'n twi' jun ichin. Tu'npetzi'n, ilx ti'j tu'n tjax tktxu'n twi' toj tja Dios. ⁷ Qu'n tze'nku te ichin, nya wen tu'n tjax tktxu'n twi' toj tja Dios tze'nku jun qya, qu'n twutzb'iyil Dios te', ex jun yek'b'il ti'jjo tqoptz'ajiyil t-xilin Dios. Ex ikyxjo teqya, jun yek'b'il ti'jjo tqoptz'ajiyil t-xilin ichin.* ⁸ Qu'n te tnejil, nya te s-el anq'in ti'jqya, qala' a teqya ti'j ichin. ⁹ Ex nya tu'n tpaj teqya xb'ante ichin, qala' tu'n tpaj te ichin xb'ante qya.* ¹⁰ Tu'npetzi'n, b'a'n tu'n tjax tktxu'n

* 11:1 1Co. 4:16; Fil. 3:17 * 11:7 Gen. 1:26-27 * 11:9 Gen. 2:18-23

qya twi', te jun yek'b'il kywutz angel, qa tjaq' tkawb'il ichin ta'ye.

¹¹ Me toj Ttanim Dios il ti'j kykab'il, qu'n nti' ichin qa nti' qya, ex ikyxjo qya nti', qa nti' ichin. ¹² Qu'n te tnejil, ate qya tzajnin ti'j ichin. Me ex ikyxjo, qa tkyaqil ichin n-anq'in ti'jqya. Ex tkyaqiljo lu'n tzajnin ti'j Dios. ¹³ Qu'n ayex kye' aku chi q'mante, qa nya wen tu'n tna'n jun qya Dios toj tja Dios tze'nku jun ichin, a mi njax kutxb'il twi', qu'n il ti'j jun tx'ixpib'l kyxol ichin ex qya. ¹⁴ Qu'n ¿Ma nyatzin twutzx, qa ttx'ixew te ichi'n tu'n tkub' tch'iysin twi' tze'nku twi' jun qya? ¹⁵ Qala' ma tzaj tq'o'nx te Dios tsmal twi'qya nmaq, tu'n tok te jun yek'b'il qa at tx'ixpib'l kyxol tqoptz'ajiyil qya tuk'a tqoptz'ajiyil ichin. Qu'n ma tzaj tq'o'n twi'qya, tu'n tch'iy nmaq wen, tu'n tok te kutxb'il twi'. ¹⁶ Me ex ti'j tkyaqiljo lu'n, qa at jun kxola taj tu'n tjaw yolb'in wi'ja tu'n tpajjo lo, kxel nq'ma'n, qa nti' juntl tumil ojtzqi'n qu'n, ex toj tkyaqil Ttanim Dios.

Junjun nuk'b'il ti'j Xjan Wab'j

¹⁷ Atzin ja'lin, kxel nq'ma'n kye'y ti'jjo aj tiky'sit Xjan Wab'j kyu'n, nya wen kyb'inchb'i'n toj nwutza, ex nya toj tumil ikyjo. ¹⁸ Toj tnejil, nq'umle we'y qa, aj tok kychmo'n kyib'a tu'n tiky'sit Xjan Wab'j kyu'n, noqx nimku pa'b'l kxola. Me toj jun tnej, b'alaqa twutzx. ¹⁹ Qu'n b'alaqa toj kywutza, il ti'j tu'n kypa'n kyib'a kyuk'a txqantl, tu'ntzintla kynimsin kyib'a, ex tu'n tyek'inte nyakuj wenqi'y twutz Dios kywutz txqantl. ²⁰ Me kxel nq'ma'n qa ajo pa'b'l lo nti' tajb'in, ex ajo Xjan Wab'j, a nchi wa'n ti'j, nyaxla xjan twutz qAjaw. ²¹ Qu'n ajtzin kywa'n junx, a na'mtaq tpon or te Xjan Wab'j, aye junjun kxola, a at ch'in kyq'inimil, nejxix nchi ok ten lo'lte jotx, tu'n kynojxix wen, ex majxpe nchi b'aj ja tx'ujte. Me ayetzin junjun erman, a yajqe, ch'ixtaq kyel kyim tu'n

wa'yaj. ²² Me ayetzin kye' q'inin, ¿Ma nti'tzin kye kyja tu'n kywa'n ex tu'n kyk'wan wen antza? ¿Tiqu'níl n-el kyiky'inji'y Ttanim Dios, a ja' junx kyoklin tkyaqil nimil? ¿Ex tiqu'n n-el kyi'n kytx'ixewjo a nti' at kye? ¿Ti'tzila kxel nq'ma'n ti'jjo lo? ¿Okpela kchin tzalajila? Mina. ¡Mixla jtojsx!

²³ Atzi'n xnaq'tzb'il ma txi nq'o'n kye'y, ax qAjaw saj q'onte we'y: Qu'n toj qniky'in, tej t-xi k'ayin qAjaw Jesús, jaw ttzyu'n jun wab'j, ^{*} ²⁴ ex xi tq'o'n chjonte te qMan Dios. Tb'ajlinxi' ikyjo, kub' tpiñin, ex tq'ma': Atzi'n wab'j lo atzin weji'y nxmilil kxel q'o'yit te kyimin noq tu'n kyel wena. Kyb'inchinkuji'y lu'n te na'b'l we'y.

²⁵ Ex ikyxjo, tb'ajlinxi' wa'n, jaw ttzyu'n jun tk'wel k'wab'j, ex tq'ma': Atzi'n k'wab'j, a tku'x tojjo tk'wel k'wab'j lo, atzin nchky'elji'y k-okil te kujsil te ak'aj tumil b'antnin ti'j, tu'n kykyijxjal toj wen tuk'a Dios.* Junjun maj, aj t-xi kyk'wanji'y lo, kyk'wanxa te na'b'l we'y. ²⁶ Tkyaqil maj, aj t-xi kyk'wanji'y k'wab'j, ex aj t-xi kywa'nji'y wab'j, kukxitla xkub' kynanji'y tkyimlin qAjaw, ajxi tul juntl majl. ²⁷ Tu'npetzi'n, alkye jun kxel wa'n te' wab'j ex kxel k'wan te' k'wab'j lu'n, ex nya toj tumil, at til ti'j, qu'n n-el tiky'in t-xmilil ex tchky'el qAjaw, a xi tq'o'n te chojb'il il. ²⁸ Tu'npetzi'n, teyile junjun tu'n t-xpich'in ti'j tchwinqil, qa at jun tky'i twutz Dios, a na'mxtaq twa'n ex tk'wan ti'jjo Xjan Wab'j. ²⁹ Qu'n alkye nwa'n ex nk'wan, qa mi s-aj q'aaq'in tk'u'j ti'j Ttanim Dios, a t-xmilil qAjaw, ax nqaninte jun tkawb'il Dios tib'ajx kujxix wen. ³⁰ Tu'n tpajjo ikyjo, nimku kyxola nti' kyipin, ex yab'qe, ex ila' o kyim. ³¹ Qu'n noqit nqo xpich'in wen ti'jjo qchwinqil, ex noqit nkub' qb'inchin tze'nkux

* 11:23 Mt. 26:26; Mr. 14:22; Lc. 22:19; 24:30
31:31-34; Mt. 26:27-29; Mr. 14:23-25; Lc. 22:20

* 11:25 Ex. 24:6-8; Jer.

taj Dios, nlaytla tzaj tq'o'n tkawb'il qib'aj. ³² Exitla qa ma tzaj tkawb'il qAjaw qib'aj tzalu'n twutz tx'otx', noqitla tu'n tjikysit qchwinqil, tu'ntzintla mi qo naje te jun majx kyuk'a nya nimilqe.*

³³ Tu'npetzi'n werman, ajtzin tok kychmo'n kyib'a wa'l te' Xjan Wab'j, kyyo'nku kyib'a kykyaqilxa, qu'n junx kyokli'n kykyaqila. ³⁴ Ex qa at jun kyxola, a at ch'in tq'inimil, b'a'n tu'n ttzaj wa'n tja, qa at wa'yaj ti'j, tu'ntzin mi chi tzaj kaw'i'n tu'n Dios tu'n tpajjo chmob'l ikyjo.

Ex atzin txqantl ti', k'wel nnik'u'n, aj npo'n kyuk'iy.

12

Toklin junjun nimil tu'n Xewb'aj Xjan

¹ Atzin ja'lin, waja tu'n kyb'inte ch'in ti'j Xewb'aj Xjan: ² B'i'n kyu'n, te' na'mtaq kynimi'n Tyol Dios, nxi kyq'o'ntaq kyib'a tu'n kykub' sb'u'n, ex nchex q'i'ntaqa k'ulil kywutzjo twutzb'iyil, a mib'in chi yolín. ³ Qala' te Jesús aku tAjaw Tkyaqil. Tu'npetzi'n, waja tu'n kyb'inti'y qa mix a'l jun aku q'mante aj k'a te Jesús, a qa at Xewb'aj Xjan tuk'a. Ex ikyxjo, mix a'l juntl aku q'mante tuk'a tkyaqil tanmin qa ate Jesús tAjaw Tkyaqil, a qa mina nyolin tu'n Xewb'aj Xjan.

⁴ Atzin ja'lin, at nimku qoklin, me ate Xewb'aj Xjan junch'in, ex ttxuyil tkyaqiljo qoklin.* ⁵ Ex at nimku tumil tu'n qajb'in te Dios, me junxch'in qAjaw, a ja' nqo ajb'ine. ⁶ Ex at nimku tumil tu'n qb'inchin tajb'il Dios, me junxch'in qMan Dios, a nkub' b'inchinte tkyaqiljo lo.

⁷ Me tkyaqiljo qoklin, ex jni' tumil tu'n qajb'in te Dios, ex tkyaqil qb'inchb'in tzajninge ti'j Xewb'aj Xjan, tu'n tajb'in kye txqantl. ⁸ Qu'n ate Xewb'aj Xjan ntzaj q'o'nte nim nab'l te junjun, ex te juntl axjo Xewb'aj Xjan ntzaj

* 11:32 Deu. 8:5; Eb. 12:5-11

* 12:4 Ro. 12:6

tq'o'n, tu'n tyolin tuk'a nim tumil ex ojtzqib'l. ⁹ Ex te juntl ax Xewb'aj Xjan ntzaj q'o'nte q'uqb'il tk'u'j ti'jjo k'wel tb'inchin Dios. Ex te juntl ntzaj tq'o'n toklin tu'n kyq'anit yab' tu'n. ¹⁰ Ex te juntl ntzaj tq'o'n toklin tu'n tyek'itjo tipin Dios, ex te juntl tu'n tyolin Tyol Dios tuk'a tkyaqil tanmin; ex te juntl tu'n tel tniky' te qa nyolin jun xjal tu'n Xewb'aj Xjan, mo te taq'nil tajaw il; ex te juntl ntzaj tq'o'n toklin tu'n tyolin toj junxil yol; ex te juntl ntzaj tq'o'n tu'n tel pjetjo yol anetzi'n. ¹¹ Me tkyaqiljo qoklin lo, ax Xewb'aj Xjan ntzaj q'o'nte teyile junjun, noq alkyex wen toj twutz.

Qkyaqilx ma qo ok te t-xmilil Crist

¹² Qka'yinktzin ti'jjo qxmilil. Junxch'in, me ila' elnin. Me exla qa ila' elnin, me junxch'in xmilil at. Exsin ikyxjo tuk'a Ttanim Crist.* ¹³ Qu'n tu'n Xewb'aj Xjan, qkyaqilx nqo ku'x toj a' te jawsb'il a', tu'n qok te junch'in Ttanim, a t-xmilil Crist. Exla qa Judiy mo minaj, exla qa aq'nil te jun majx, mo tzaqqi'nj, ma qo ok te junch'in Ttanim noq tu'n Xewb'aj Xjan, a ma tzaj qk'mo'n.

¹⁴ Atzin ja'lin, jun xmilil, nya noq junch'in elnin, qala' nimku. ¹⁵ Ikytzintla' chit qanb'ajjo kyjalu'n: Tu'n nya q'ob'ajqi'n, nti' wokli'n ti'jjo xmilil, chitjo. Me nya tu'n ikyjo, nti't toklin ti'j qxmilil. ¹⁶ Exitla tq'ma xkyinb'aj kyjalu'n: Tu'n nya wutzb'ajqin we', nti' we' woklin ti'jjo xmilil, chitjo. Me nya tu'njo lu'n, nti't toklin ti'j qxmilil. ¹⁷ Qu'n noqit tkyaqil qxmilil wutzb'aj, mitla nqb'i'n. Ex noqit tkyaqil qxmilil xkyinb'aj, mitla nqsqo'n. ¹⁸ Me axte Dios, ma tz'ok q'onte junjun tnej qxmilil ja'xjo at tajb'in toj twutz. ¹⁹ Qu'n noqit junx tnej tkyaqil, nti'tla te' qxmilil. ²⁰ Me chjonte Dios, a qxmilil junch'in, me nimku elnin.

* 12:12 Ro. 12:4-5; Ef. 4:4-16

²¹ Tu'npetzi'n, a wutzb'aj, nlay txi tq'ma'n te q'ob'aj: Nti' te tajb'in we'y. Ex a wi'b'aj, nlay txi tq'ma'n te qanb'aj: Nti' te tajb'in we'y, chitjo. ²² Qala', ayetzi'n tnej qxmilil, a nyakuj nti'xix kyipin toj qwutz, ayexixpe kye nim kyajb'in. ²³ Ex ayetzi'n tnej qxmilil nyakuj noq ch'in kyoklin, ayexix nchi ok qktxu'n wen. Ex icyqexjo aye' nya q'ancha'lqexix toj qwutz, ayexix nchi ok qk'u'jli'n. ²⁴ A lo nya ilxix ti'j kyuk'a tnej qxmilil, a nti' tx'ixwejl ti'j. Me ate Dios xkub' b'inchinte qxmilil, tze'nkux tten tu'ntzin il ti'j tu'n kyok k'u'jlit kye' aye nyakuj nti'xix kyoklin toj qwutz, ²⁵ tu'ntzin nti' pa'b'l toj qxmilil; qala' teyilex te junjun tnej at tajb'in kye txqantl. ²⁶ Qu'n qa ma ky'ixb'e jun tnej qxmilil, kykyaqilxjo txqantl ktna'b'il kyixk'oj. Ex qa ma txi kyq'o'nxjal jun nimsb'il ti'j jun tnej qxmilil, kykyaqilxjo txqantl nchi tzalaj junx.

²⁷⁻²⁸ Tze'nku kye, ma chi oka te junch'in Ttanim Dios, a T-xmilil Crist, ex teyile junjun kye' at toklin ti'j. Qu'n axte Dios xi q'o'nte toklin junjun kye' toj Ttanim:* Tnejil kye tsanjil; tkab' kye yolil Tyol Dios; toxin kye xnaq'tzil; ex icyxjo kye aye nchi b'inchin yek'b'il te tipin Dios, ex aye nchi q'anin kye yab', ex aye nchi onin kyij' txqantl, ex aye nchi nik'unte taq'in Dios, ex aye nchi yolin toj tze'nchaqkul yol. ²⁹ ¿Ma tkyaqilxpela at kyoklin te tsanjil Jesús? Mo ¿Ma tkyaqilxpela at kyoklin te yolil Tyol Dios mo tu'n kyb'inchin yek'b'il te tipin Dios, ³⁰ mo tu'n kyq'anin yab', mo tu'n kyyolin toj tze'nchaqkul yol, mo tu'n tpjet yol kyu'n? ¿Mina! ³¹ Me kyq'onktzintza tilil ex kyjyomji'y tb'anil kyokli'n.

Ex atzin ja'lin kxel nq'ma'n jun tumil tb'anilxix wen tze'nqeku lu'n:

* 12:27-28 Ef. 4:11

13

A tq'aq'b'il qk'u'j

¹ Qa ma qo yolin yol tb'anilx tze'nku kye xjal, mo qa toj noq tze'nchaqkul yol tze'nku kye angel, ex qa nti' tq'aq'b'il qk'u'j kyi'j quk'a, nti'xla qajb'in; ikyqoxjo tze'nku tq'ajq'ojil jun ti' ntinin wen, mo tze'nku jun kxb'il, a noq o'kx ntzlinin. ² Ex qa ma tzaj tq'o'n Dios tu'n qyolin Tyol, ex tu'n tel qniky' te tkyaqil t-xilin t-xim Dios, a ewintaq, ex jni' ttab'l, exla qa at nim qnimb'il, tu'n tiky' jun wutz qu'n, ex tu'n tpon toj juntl tq'uib'il,* exsin qa nti' qk'u'j kyi'j quk'a, nti'x qajb'in ikyjo. ³ Ex qa ma txi qsipin tkyaqiljo at qe kye tal yaj, ex qa ma t-xi qq'o'n qib' tu'n qkyim tu'n tpaj qnimb'il, me qa nti' qk'u'j kyi'j quk'a, nti'x k-ajb'ile qe, aj qok toj pa'b'in twutz qMan Dios.

⁴ Qa at qk'u'j kyi'j quk'a, il ti'j tu'n tiky'x qu'n, ex so'jqo, mi nlo'chj qanmin kyi'j, nya nimsil qib'qo, nya yek'b'il qib'qo, ⁵ mi kub' qb'inchin a nya wen kywutz quk'a, mi qo jyon ti'j noqx te qeku, nti' tyab' qwi', ex mib'in qo k'u'n q'oj. ⁶ Mi qo tzalaj ti'jjo nya wen, qala' qo tzalaj ti'jjo a twutzix. ⁷ Tkyaqilx kky'elix qu'n, kukx kqeb'il qk'u'jjo ti'j qMan Dios toj tkyaqil, ex qo ayo'n ti'j tajb'il qMan tuk'a quk'a. Tu'npetzi'n, kukx pa'n qu'n.

⁸ Atzin qk'u'jb'il mixla jtojx tu'n tb'aj. Me nya kukx k-yolile Diosjo kyu'n yolil Tyol; ex aye tze'nchaqku yol; exsin jni' nab'l kchi b'ajil te jun majx. ⁹ Ex noq kyinchaqjo Tyol Dios n-el qniky' te ja'lin. ¹⁰ Me ajtzin tul te' a tz'aqlexix, tkyaqiljo tnejin kb'ajil. ¹¹ Qu'n ikytzin tze'nku we', tej k'walqinxtaqa, nchin yolintaqa, nchin ximintaqa, ex ikytaq nnab'la tze'nku jun k'wal. Me atzin te x'in tiji'n, o kyij nq'o'nji'y tkyaqiljo tze'nku nb'anttaq wu'n, tej k'walqintaqa.

* 13:2 Mt. 17:20; 21:21; Mr. 11:23

¹² Qu'n ikytzi'n qnimb'il ti'j qAjaw tze'nku qwutz nkux qka'yin toj jun ka'yb'il wutzb'aj. Q'anča'l, me nyakuj najčhaq ta'ye, qu'n nlay tzyet qu'n. Me aj tul qAjaw, k-okil qka'yin qwutz tuk'a. Qu'n atzin ja'lin, noq kyin-čhaqjo n-el qniky' te. Me toj tq'ijil qAjaw, okpin k-elil qniky'tz te tkyaqil, ikytzi'n tze'nku te qAjaw ojtzqi'nqo tu'n qkyaqilx.*

¹³ Atzin ja'lin kyxol nimil tzalu'n twutz tx'otx' atjo qnimb'il, ex atjo q'uqb'il qk'u'j, ex atjo qk'u'j kyij' quk'a. Me kyxoljo oxo lu'n, axix te nim tokli'n: Qk'u'jb'il qib' qxolx.

14

Ajo toklin tu'n qyolin toj junxilčhaq yol

¹ Chi lipektzintza ti'j kyk'u'jb'il kyib'a, ex kyq'onktzin tililjo a kyokli'n, a tzajnin tu'n Xewb'aj Xjan.* Me tib'aj tkyaqiljo kyokli'n, tu'n kyyoli'n Tyol Dios kyxolxa. ² Qu'n ayetzi'n nchi yolin toj noq tze'nčhaqku yol, nya kyuk'a xjal nchi yoline, qala' tuk'a Dios, qu'n a yol tzajnin te Xewb'aj Xjan, ex mix a'l n-el tniky' te. ³ Me metzin kye nchi yolin Tyol Dios, nchi mojin tu'n kych'iyjo txqantl toj kynimb'il, ex tu'n tnimsit kyk'u'j, ex tu'n tqe kyk'u'j ti'j. ⁴ Qala', ayetzi'n nchi yolin toj noq tze'nčhaqku yol, noqx tu'n kych'iy kyil kyib'x. Me ayetzin kye' nchi yolin Tyol Dios, nch'iyjo Ttanim Dios kyu'n. ⁵ Wajatla'y tu'n kykyaqilxa tu'n kyyoli'n toj noq tze'nčhaqku yol. Me tu'n tch'iy Ttanim Dios wen, nimxix toklin Tyol Dios tu'n kyyoli'n ti'j, tze'nku tu'n kyyoli'n toj noq tze'nčhaqku yol, a nti' pujb'ilte.

⁶ Atzi'n ja'lin werman, qa ma chin kani'n yolil kyxola toj noq tze'nčhaqku yol, ĵTi'n k-ajb'ile kye'y, qa mi ĵin

* 13:12 1Jn. 3:2 * 14:1 1Co. 12:4

yoli'n jun xim, jun nab'l, jun yol, mo jun xnaq'tzb'il, a ti'j Tyol Dios? ⁷ Ikytzi'n tze'nqeku chnab', tze'nku jun xux mo juntl ti': Qa mix tx'ixpit tq'ajq'ojil kywi', ¿Tze'ntzin tten tu'n tel tniky'tzajil alkye b'itz n-ok tu'n? ⁸ Ex ikyxjo tze'nku tq'ajq'ojil jun chun kyxol xo'l q'aq'; me qa noqx ntutin, ex nti' tq'ajq'ojil twi' te txokb'il, ¿Tze'ntzin tten tu'n tel kyniky' te, qa il ti'j tu'n kyxi' toj jyoj q'oj? ⁹ Exsin ikyxjo kyetza: Qa ma chi yoli'n toj junxil yol, a nti' ttxolil kywutz txqantl, ¿Tze'ntzin tten tu'n tel tniky'tzajiljo a nxi kyq'ma'n? Qu'n mix a'l k-elil tniky' te, nyakuj noq toj kyq'iq' nxi kyq'mani'y. ¹⁰ Qu'n ila'ku yol nyolajtz tzalu'n twutz tx'otx', me nti' jun ntit ttxolil kye nchi yolin. ¹¹ Tu'npetzi'n, qa mi n-el nniky'a te tyol jun xjal, ma chin oka tze'nku jun amaq' xjal toj twutzjo xjal, ex ikyxjo texjal toj nwutza. ¹² Me ayetzin kye' ma chi oka te junch'in Ttanim Dios, ex kyaja tu'n tyek'it Xewb'aj Xjan kyxola tu'n kyokli'n, tze'nku tu'n kyyoli'n toj junxilchaq yol. Me kxel nq'ma'n kye'y, kyq'onktzintza tilil kyi'jjo kyoklin tu'n tb'ant kyyoli'n tze'nkuxjo chi yolinxjal tu'n tch'iyjo Ttanim Dios.

¹³ Tu'npetzi'n, aye nchi yolin toj noq tze'nchaqku yol, b'a'n tu'n t-xi kyqanin toj kynaj' Dios, tu'n tpjetjo yol anetzi'n. ¹⁴ Qu'n qa ma chin na'n Dios toj junxil yol, ex qa mi n-el nniky'a te, okla chin na'la Dios toj wanmi'n, me tuk'a nnab'la, mina. ¹⁵ ¿Tze'ntzin k-okiltz wu'n? Nyala tze'ntz; qa ma chin na'n Dios toj wanmi'n, me il ti'j tu'n tel nniky'a te titzi'n nxi nqani'n; ex qa ma chin b'itzi'n tuk'a wanmi'n, ex il ti'j tu'n tel nniky'a te titzi'n nxi nb'itzi'n.

¹⁶ Qa at jun nb'i'n kyij'a toj k'ulb'il, ex qa ma txi kyq'o'n chjonte te Dios toj junxil yol, ¿Tze'ntzin tten tu'n tel niky'b'aj te, qa toj tumil kyyola? ¹⁷ B'alaqa toj tumil nchi q'oni'y chjonte te Dios, me ante, a mi n-el tniky' te, nlay ch'iy toj tnimb'il.

¹⁸ Nxi nq'o'n chjonte te qMan Dios, tu'n tb'ant-xix ch'intl nyoli'n toj noq tze'nchaqku yol tze'nku kye'. ¹⁹ Me qa waja tu'n tel kyniky'jo Ttanim Dios te nyola, il ti'j tu'n t-xi nq'ma'n jun jwe' nyola, me tu'n tel kyniky' te, tze'nkul te' tu'n wok ten q'mal txqan nyola, exsin mi tz'el kyniky' te.

²⁰ Ayi'y werman, mi chi oka tze'nku jun k'wal, a noq ti'jx nb'isine; qala' ku kyoka tze'nku jun tij xjal at t'nab'l. Noq o'kx ti'jjo tumil il, b'a'n tu'n kyoka te k'wal, a na'm tu'n tel tniky' te b'inchj il.

²¹ Qu'n ikytzin ntq'ma'n toj Tu'jil Tyol Dios:
Kchin yolila kyuk'a nmaq tnam lo toj junxil yol;
junxilqel kchi okil nq'o'n te yolil wi'ja.

Me mixla tu'nxj nlayxla chin kub' kynimi'n,* chi tAjaw Tkyaqil.

²² Ikytzi'n, b'i'n qu'n qa nqo yolin toj tze'nchaqku yol toj k'ulb'il, nya jun yek'b'il qa at Xewb'aj Xjan quk'a, tze'nku nkyq'ma'n, qala' noq tu'n mi tz'eleku kyniky'xjal ti'j Tb'anil Tqanil, ex tu'n kyklet. Me atzin te' tu'n qyolin Tyol Dios nyek'in te', qa te Diosqo. ²³ Qu'n ajtzin tok kychmo'n kyib'a toj k'ulb'il, ayi'y Ttanim Dios, ex qa kykyaqilxa nchi yoli'n toj tze'nchaqku yol, exsin qa aku s-okpin jun nya nimil b'il kyi'ja, ¿Nyapela aku kub' tb'isin qa tx'u'jq'i'y? ²⁴ Me metzi'n qa kykyaqilxa nchi yoli'n Tyol Dios, exsin qa aku s-okpin jun nya nimil, ax k'wel b'isinte qa aj il, ex ax k'wel nab'linte toj tanmin qa nya b'a'n tten, qu'n tu'n k-elil tniky' te kyyola. ²⁵ Qu'n ikytzi'n a ewintaq toj tanmin k-elitz toj q'anča'l, ex k'wel meje tu'n tnimsin tb'i Dios, ex ktq'ma', qa twutzxix at Dios kyxola.

Qo k'ulin te qMan Dios toj ttxolilxix

* 14:21 Is. 28:11-12

²⁶ Tu'npetzi'n werman, aj qa ma tz'ok kychmo'n kyib'a, i tb'itzin junjun jun b'itz, mo i tq'o'n junjun jun xnaq'tzb'il, mo jun tumil tzajnin te Dios, mo juntl tumil toj noq tze'nchaqku yol, mo jun pujb'il kye yol aye'. B'a'n te' ikyjo, me noqit tkyaqil tz'ajb'in te ch'iysb'ilte Ttanim Dios toj kynimb'il. ²⁷ Aj kyyoli'n toj noq tze'nchaqku yol, b'a'n tu'n kyyolin o'kx kab'e mo oxe, me junjunku. Ex il ti'j tu'n tpjetjo yol nkyq'ma'n. ²⁸ Me qa mix a'l jun xjal aku pjunte yol anetzi'n, b'a'ntla tu'n mi chi yolini'y tojjo noq tze'nchaqku yol tojjo k'ulb'il te Ttanim Dios. Qala', qa kyaja tu'n kyyoli'n toj noq tze'nchaqku yol, teyilex te junjun tu'n tyolin ti'jx tuk'a Dios.

²⁹ Atzin ja'lin kyijjo aye nchi yolin Tyol Dios, b'a'n tu'n kyyolin kab'e mo oxe, ex ayetzin txqantl toj k'ulb'il b'a'n tu'n kyximinxix ti'jjo a nq'umle. ³⁰ Me qa aku s-ok tyek'in Dios jun tumil toj ttab'l jun xjal q'uqle b'il toj k'ulb'il, atzi'n nyolintaq b'a'n tu'n t-xi tq'o'n amb'il te tkab' tu'n tyolin. ³¹ Ikytzi'n, tkyaqil a ma tzaj tyek'in Dios jun tumil, b'a'n tu'n kyyolin toj k'ulb'il, me junjun maj te junjun, tu'ntzin tkyaqilx tu'n t-xnaq'tzajt, ex tu'n tnimsit kyk'u'j toj kynimb'il. ³² Tu'npetzi'n, il ti'j tu'n kytzyu'n kyib'a tu'n kyq'o'n amb'il kye txqantl tu'n kyyolin. ³³ Qu'n ate qMan Dios, jun Dios te nuk'b'il, nya noq te tze'nchaqku, ikytzi'n tze'nku nb'ant toj tkyaqil Ttanim Dios toj tkyaqil tnam.

³⁴ Ex at juntl tu'n t-xi nq'ma'n kye'y kyijjo qya, a mi n-el kyniky' te yol toj k'ulb'il, qu'n noq ti'chaqku ti' nchi ok ten qanilte te kychmil, ex noq nb'ajel kyyuch'i'n chmob'l. Nya wen ikyjo. Tu'npetzi'n, b'a'ntla noq tu'n tkub' kyb'i'n, ex tu'n tkub' kynimin tze'nku ntq'ma'n toj Tu'jil Tyol Dios. ³⁵ Qatla qa kyaj tu'n kyqanin jun ti', b'a'ntla tu'n t-xi kyqaninte kychmil tzma kyja, qu'n nya wen tu'n tyuch'itjo k'ulb'il tu'n ikyjo.

³⁶ Toj tkyaqiljo tumil wu'ja lo, il ti'j tu'n tel kyniky'a te, qa nya kyuk'iy saj xkye Tyol Dios, ex nya noq o'kqexa ma chi k'mo'nte. Qu'n toj tkyaqil twutz tx'otx' nch'iy Ttanim Dios wen tu'n xnaq'tzb'il lo, ¿Yajtzin kye'?

³⁷ Qa at jun njaw tnimin tib' yolil Tyol Dios, ex qa at Xewb'aj Xjan toj tanmin, b'a'n tu'n tel tniky' te, qa ajo nkub' ntz'ib'i'n axjo tnuk'b'il qMan Dios. ³⁸ Qu'n alkye mi nkub' tb'in nyola lo, ex nlayxla kub' nb'i'n tyol.

³⁹ Tu'npetzi'n werman, kyq'onka tilil tu'n kyyoli'n Tyol Dios, ex mi tz'ok kymiyo'n tu'n tyolatzjo noq tze'nchaqku yol. ⁴⁰ Me kyb'inchinkuy tkyaqil toj tumilxix ex tuk'a nuk'b'il.

15

Twutzxix jaw anq'in Crist kyxol kyimnin

¹ Atzin ja'lin werman, waja tu'n tkub' kyna'nji'y Tb'anil Tqanil kolb'il, a xi nq'ma'n kye'y. Axsin yoljo lo a o kub' kynimi'n, ex ja' wa'lqexixa toj kynimb'ila; ² ex tu'n yol lo ma chi kleta, qa ma kub' kyk'u'nji'y, a xi nq'ma'n. Qatzin mina, nti'xla tajb'in kynimb'ila ikyjo.

³ Kxel nq'ma'n qa a Tb'anil Tqanil kolb'il, a tzaj nk'mo'n, a xi nq'ma'nji'y kye'y: Ajo t-xilin yol lo: B'e'x kyim Crist te chojb'ilte qil, tze'nku ntq'ma'n toj Tyol Dios;* ⁴ ex kux muqet, ex toj toxin q'ij, b'e'x jaw anq'intl juntl majl, tze'nku ntq'ma'n toj Tyol Dios.* ⁵ Tb'ajlinxi' ikyjo, ok tyek'in tib' te Pegr,* ex kywutzjo kab'lajaj, aye sk'o'n tu'n Jesús te t-xnaq'tzb'in.* ⁶ Atximaytaq ch'intl, ok tyek'in tib' kye jwe' syent nimil junx, a nimku itz'x, ex ite' junjun o chi kyim. ⁷ Tb'ajlinxi' ikyjo, ok tyek'in tib' te Santyaw, ex atximaytaq ch'intl kye kykyaqil tsanjil. ⁸ Tb'ajlinxi

* 15:3 Is. 53:5-12 * 15:4 Sal. 16:8-10 * 15:5 Lc. 24:34 * 15:5 Mt. 28:16-17; Mr. 16:14; Lc. 24:36; Jn. 20:19

jni' ikyjo, ok tyek'in tib' we'y, a otaqxi tz'aj toj kya'j.*
⁹ Qu'n ayin we' nti'taq wajb'i'n kywutzjo txqantl tsanjil Jesús, ex nti'taq ch'in wokli'n tu'n woka te tsanjil, qu'n ma chin jyo'n q'oj ti'j Ttanim Dios.*¹⁰ Me noq tu'n t-xtalb'il, ma chin oka te tsanjil Jesús. Ex nya noq kukxjo txokb'il lo, qu'n ma chin aq'ni'n kujxixtl tze'nku txqantl; me ex nya ayi'n, qala' noq tu'n t-xtalb'il qMan Dios wuk'iy.
¹¹ Qu'n nya tu'n te, aj qa we'y s-ela kyb'i'n, moj qa kye txqantl tsanjil Jesús, qu'n junxch'in te Tb'anil Tqanil, a xi qq'ma'n, ex o chi nimi'n ti'j.

A tu'n qjaw anq'in kyxol kyimnin

¹² Atzin ja'lin, qa jun elnin qyola ti'jjo tanq'b'il Crist juntl majl kyxol kyimnin, ¿Tiqu'ntzin at junjun kxola nq'ma'nte qa nlay chi jatz anq'intl juntl majl kyimnin?
¹³ A noqit ikytzjo, mitla xjatz anq'intl juntl majl te Cristtz.
¹⁴ Ex noqit mi xjatz anq'in te Crist, nti'xitla tajb'i'n qyola, ex nti'xitla tajb'in kynimb'ila.¹⁵ Ex awotzin qe', matla qo oka niky'il yol ti'j Dios, qu'n ma qq'ma'y, qa ma jaw anq'in juntl majl Crist tu'n. Qu'n noqit nti' a tu'n tjatz anq'in kyimnin, ex mitla xjatz anq'in te Crist.¹⁶ Qu'n noqit twutzxtz qa mi nchi jaw anq'in kyimnin, exitla ikyxjo te Crist, b'e'xitla kyim te' te jun majx.¹⁷ Qu'n noqit mi xjatz anq'in Crist, nti'xitla tajb'in kynimb'ila; kukxitla kytenji'y tjaq' tkawb'il il, ex nti'xitla kolb'il kye'y.¹⁸ A noqpetzin iky tetzjo, ayetzintla' nimil o chi kyim, najnintla' ite' kyetzjo te jun majx.¹⁹ Ay werman, a noqpetzin o'kx tajb'in qnimb'il ti'j Crist tzalu'n twutz tx'otx', noqxitla ma kub' qsb'u'n te qib'tz tze'nku kye txqantl xjal.

²⁰ Me twutzxix tetz, qa ate Crist xjatz anq'in kyxol kyimnin, tze'nku tnejil twutz awal, te jun yek'b'il te qe, qa il ti'j tu'n qjatz anq'inqe.²¹ Qu'n ikyxjo tze'nku s-ul

* 15:8 Kyb'i. 9:3-6 * 15:9 Kyb'i. 8:3

kanin kyimin kye jni' xjal noq tu'n jun ichin,* ex ikyxjo noq tu'n jun ichin, kchi jawitz anq'in kyimnin, aye kchi nimil ti'j, tu'n tten kychwinqil te jun majx. ²² Qu'n noq tu'n tb'inchb'in Adán, ja' saje kyimin kyib'aj kykyaqilxjal. Exsin ikyxjo, noq tu'n Crist kykyaqiljo kchi nimil ti'j kchi jawil anq'intl juntl majl. ²³ Me teyilex te junjun toj ttxolil. Qu'n ate Crist xjatz anq'in tnejil. Atzin qetz, awo o qo nimin ti'j, tzmaxi aj tul Crist juntl majl toj tq'ijil, ²⁴ aj tjapin b'aj tkyaqil. Tojjo q'ij anetzi'n, kykyaqilx otaq kub' ti'j, tu'n Crist: Jni' nmaq kyoklin, junx tuk'a tkyaqil kawb'il, ex jni' atnaj tipin qib'aj. Ex k-okil tchmo'n Crist twutz Dios tkyaqiljo jni' tch'iysb'in, tu'n tkawin qMan tib'aj te jun majx. ²⁵ Qu'n ate Crist il ti'j tu'n tkawin, me tzmaxi' aj ttzaj tq'o'n qMan tu'n tkanb'in Crist kyib'aj jni' tajq'oj.* ²⁶ Ex atzi'n tch'ib'il tajq'oj, a k'wel yuch'it te jun majx, atzi'n kyimin. ²⁷ Qu'n ikytzi'n ntq'ma'n Tu'jil Tyol Dios kyjalu'n: Qu'n ate Dios xi q'o'nte tu'n tkanb'in kyib'aj tkyaqil.*

Me a yol, tkyaqil, mi ntq'ma'n qa ajin qMan Dios, qu'n apente Dios xi q'onte tu'n tkanb'in Crist tib'aj tkyaqil. ²⁸ Me ajtzin tjapin b'ajjo lu'n, k-okil tq'o'n Crist tkyaqiljo otaq b'ant tu'n, tjaq' tkawb'il qMan Dios te jun majx, tu'ntzin tyek'in qa a Dios twutzxix, qa a tAjaw Tkyaqil ex Tib'aj Tkyaqil.

²⁹ Tu'npetzi'n, il ti'j tu'n kyjaw anq'in kye nimil, aye' otaq chi kyim. Ex qa mina, ¿Tiqu'ntzin nchi ku'xa toj a', te jawsb'il a' te jun na'b'l kyi'jjo nimil, aye' o chi kyim? Qu'n qa mi xi jaw anq'in qtzan nimil, b'e'x i kyimtz te jun majx. Ex qa ikyjo, ¿Tiqu'ntz nchi tzaj kyna'n, aj kyku'xa toj a'? ³⁰ Qu'n noqpetzin mi chi jaw anq'in kye kyimnin, ¿Tiqu'n

* 15:21 Gen. 3:1-24; Ro. 5:12-18
Ef. 1:22; Eb. 2:8

* 15:25 Sal. 110:1

* 15:27 Sal. 8:6;

n-elje qi'ja junjun q'ijtz tu'n tpajjo Tb'anil Tqanil kolb'il?
³¹ Twutzxix nyola qa tkyaqil q'ij n-elje wi'ja tu'n nkub'
 b'yo'n noq tu'n tpaj nnimb'ila ti'j qAjaw Jesucrist, ex
 twutzxix aye kye' ma chi ok te twutz waq'nb'i'n. ³² Qa ma
 tz'ok tilil wu'n tu'n nyoli'n Tb'anil Tqanil kyuk'axjal toj
 Éfeso, aye' mi n-okx toj kywi', tze'nqeku toj k'ul txuk, mix
 a'l n-oksin kyi'j, me ¿Ti'tzin nkaneb'a ti'j, qa o'kx nchin
 b'isinji'y ti'j jun chojb'il tzalu'n twutz tx'otx', ex noqit
 mi nchi jaw anq'in kyimnin? Noqit ikytzjo, b'a'ntla tu'n
 tkub' qq'ma'n tze'nku ntq'ma'n jun yol kyxolxjal: Qo wa'n
 ex qo tx'ujte, qu'n yajtzila' qa xqo kyimku nchi'j.* ³³ Mi
 chi txalpaaja toj kynimb'ila, ikyjo tze'nku ntq'ma'n juntl
 yol kyxolxjal: Mi chex kyb'inji'y yol nya tumilqe, tu'n mi
 che'xa q'i'n kyu'n. ³⁴ B'a'nqexa kyka'yink kyib'a noq chi
 b'inchin il. Nxi nq'manji'y lu'n kye'y, noq tu'n kytzaj
 tx'ixwekuy, qu'n at junjun kyxola, a na'mx tel tniky' te
 Dios.

Tze'ntzila qxmilil, aj qjaw anq'intl juntl majl

³⁵ Nlayla txi kynimi'n ti'jjo anq'b'il kye kyimnin, qu'n
 at junjun kyxola aku txi tq'ma'n: ¿Tze'ntzila' qxmilil aj
 qjatz anq'in kyxol kyimnin? ³⁶ Qa ikyjo, me nti' tumiljo
 nab'l ikyjo. Qu'n ¿Ma mitzin ojtzqi'n kyu'n, tze'n aj tku'x
 awet jun twutz ijaj, il ti'j tu'n tjatz twi', exsin tu'n tq'aytz?
³⁷ Qu'n ajtzin tkux awet jun wiq ijaj, qa triy mo qa alkye
 jun ijaj, nya otaq tz'el twi' aj tkux awet; qala' a tejo tal
 twutz k'welix awet. ³⁸ Me ate Dios ntzaj q'onte tqan awal,
 tze'nkuxjo taj, ex teyile junjun wiq ijaj noqx alkye ka'yin.
³⁹ Ex nya jun elnin tkyaqil wiq xmilil. Qu'n awo xjalqo
 at jun wiq qxmilil, ex aye txuk juntl wiq; exqetzi'n pich'
 junxiti, exqetzi'n kyi'x toj a', ex junxiti. ⁴⁰ Qu'n atzi'n
 qxmilil, tb'anilx tu'n qtzalaj tzalu'n twutz tx'otx'. Ex

* 15:32 Is. 22:13

ikyxjo, aj qjapin toj kya'j, ex ktzajil q'o'n juntl wiq qxmilil tb'anilx, tu'n qtzalaj toj kya'j. ⁴¹ Qu'n ikytzi'n tze'nku te q'ij, mikyxi tqoptz'ajiyiljo tze'nku te xjaw mo tze'nku' kye che'w. Me ex ikyqex kye che'wjo nya junx kyqoptz'ajiyil kykyaqilx.

⁴² Tu'npetzi'n, b'in qu'n qa tkyaqiljo tb'anil tzalu'n twutz tx'otx' ex tkyaqiljo nqoptz'aje toj kya'j nchi ajb'in te jun yek'b'il ti'jjo kyjawlintz anq'in kyimnin. Ikytzi'n qxmilil k'welix muqet tze'nku jun ijaj, tu'n tq'ayj. Me ex kjawitz anq'in, tu'n mi kyime te jun majx. ⁴³ K'welix muqetjo jun qxmilil, a nti' tipin, tu'n tel q'ayj, me kjawitz anq'in juntl qxmilil tb'anilx wen, ex nimxix tipin. ⁴⁴ Ajo qxmilil te twutz tx'otx' k'welix muqet, me a qxmilil te Xewb'aj Xjan, at tchwinqil te jun majx. Qu'n ikytzi'n qa at qxmilil te twutz tx'otx', ex ikyxjo, il ti'j jun qxmilil te Xewb'aj Xjan.

⁴⁵ Qu'n ikytzi'n ntq'ma'n toj Tu'jil Tyol Dios: Atzin tnejil ichin Adán, ma tzaj tq'o'n qchwinqil tzalu'n twutz tx'otx'.*

Ex ikyxjo tkab' Adán, a Jesús, ex ma tzul te q'ol chwinqil te qe te jun majx.*

⁴⁶ Qu'n ikytzin n-el qniky' te, qa a qxmilil tzalu'n twutz tx'otx', nej xten; ex atzi'n tzul yajxi atzi'n te qxmililjo te Xewb'aj Xjan. ⁴⁷ Qu'n atzin tnejil ichin xkub' b'inchin tuk'a tx'otx', ex te twutz tx'otx' te'. Me ante' tkab' te toj kya'j te'. ⁴⁸ Ma qo ok tze'nku te Adán, a te twutz tx'otx', ex qo okil tze'nku te Crist, a te toj kya'j. ⁴⁹ Qu'n teyile junjun qe at jun t-xmilil tze'nku te Adán, a te twutz tx'otx'. Ex qq'onktzin tilil, tu'n qok tze'nku te Crist, a te toj kya'j.

⁵⁰ Waja tu'n t-xi nq'ma'n kye'y werman; qa a qxmilil te twutz tx'otx' nti' toklin tu'n tten toj Tkawb'il Dios te jun

* 15:45 Gen. 2:7 * 15:45 Jn. 3:16

majx toj kya'j; qu'n a nlay tpa, nti' toklin ti'jjo a nlay b'aj.
⁵¹ Waja tu'n t-xi nq'ma'nji'y a ewintaq: Qu'n nya qkyaqilx
 qo kyimil. Me qkyaqilx qo tx'ixpitol ⁵² te jun paqx, tze'nku
 jun qmutz'b'in qwutz, aj t-xi qb'i'n tq'ajq'ojil chun, te
 yek'b'il, aj tjapin b'aj tkyaqil twutz tx'otx'. Ex ayetzin
 kyimnin kchi jawitz anq'in, tu'ntzin mi chi kyime juntl
 majl, ex awotzin qe, awo itz'qo, qo tx'ixpitol.* ⁵³⁻⁵⁴ Qu'n
 a qxmilil, a nlay tpa, il ti'j tu'n ttx'ixpit, tu'n tten te jun
 majx. Ex atzi'n tu'n tb'aj, il ti'j tu'n ttx'ixpit, tu'ntzin mi
 b'aje. Aj tjapin b'ajjo lo, ok japin b'ajiljo yol lo: Ma kub'
 ti'jjo kyimin tu'n chwinqil te jun majx.* ⁵⁵ Tu'npetzi'n, qo
 xmayiltz ti'jjo kyimin, tze'nku kyij tz'ib'it toj Tu'jil Tyol
 Dios:

Ay kyimin, ¿Ja'n ta' tipi'n ja'lin,
 ex jtojtzin b'a'n qkub' tb'yo'n?*

⁵⁶ A b'iyb'il tu'n kyimin, atzi'n a b'inchj il. ¿Ex ja'n
 ntzaje tipin b'inchj il? Noq tu'n qb'inchb'in ti'jb'inxi'
 tkawb'il Dios. ⁵⁷ Me chjontexla Dios. Ma tzaj tq'o'n tumil
 tu'n tkub' ti'j il qu'n, noq tu'n qAjaw Jesucrist.

⁵⁸ Tu'npetzi'n werman, nimx tq'aq'b'il nk'u'ja kyi'ja,
 chi we'kuxixa wen, ex mi chi yekjxa toj kynimb'ila.
 Kyb'inchinkuy taq'in qMan Dios tuk'a tkyaqil kyanmi'n,
 qu'n ojtzqi'n kyu'n, qa a kyaq'i'n anetzi'n, nya noqx
 kukxjo, qala' at chojb'il te.

16

A oyaj tu'n tjaw chmet kye nimil

¹ Atzin ja'lin, kxel nq'ma'n ti'jjo oyaj, tu'n t-xi' kye
 nimil.* Kyb'inchinkuy tze'nkuxjo xi nq'ma'n kye Ttanim
 Dios toj tx'otx' te Galacia. ² Toj tnejil q'ij te junjun

* 15:52 1Tes. 4:15-17 * 15:53-54 Is. 25:8 * 15:55 Os. 13:14 * 16:1
 Ro. 15:25-26; 2Co. 8:1-15; 9:1-15

seman, teyile junjun kye', b'a'n tu'n tel tpa'n ch'in ti'jjo ntkanb'in, ex tu'n t-xi tk'u'n, tu'ntzintla aj nkani'n, mina jaw chmet oyaj. ³ Qu'n tu'ntzin aj nkani'n kyxola, kxel nq'o'n jun u'j kye erman te oqxenb'ilkye, aye' kchi jawil kysk'o'n, tu'n t-xi kyi'n oyaj, tu'n tpon kye erman toj Jerusalén. ⁴ Ex qa wentaq toj kywutza tu'n nxi'y, okla kqo xela kyuk'a.

Tej tkub' t-ximin Pabl tu'n t-xi' toj jun tb'e

⁵ Chin po'n kyuk'iy, aj nxi'y toj tx'otx' te Macedonia, qu'n il ti'j tu'n nxi' neja antza.* ⁶ Me b'alaqa chin tenb'ila kyuk'iy ila' q'ij, ex b'alaqa axsi kky'ela jbalil wu'n, tu'ntzintla kyoni'n wi'ja toj nb'ey, a ja' kchin xeli'y. ⁷ Qu'n nky'e' we' noq tu'n wiky' aja kyuk'iy, qala' wajatla'y tu'n nte'n ila' q'ij kyxola, qa iky taj qAjaw. ⁸ Me axsa chin kyjela teni'y tzalu'n toj Éfeso, tzmaxi' aj tpon tq'ijil nintz q'ij te Pentecostés,* ⁹ qu'n ma tzaj q'o'n amb'il we'y, tu'n waq'ni'n toj taq'in qAjaw, tu'n ma nintz xjal tu'n tnimin, ex nimku ajq'oj wi'ja.*

¹⁰ Ex qa ma pon Timotey, kyka'yinka tu'n tten kyuk'iy tuk'a tzaljb'il, qu'n n-aq'nin toj taq'in qAjaw tze'nkuxjo we'.* ¹¹ Tu'npetzi'n, mix a'l jun kye tu'n tel iky'inte. Qala' b'a'n tu'n kyoni'n ti'j toj tb'e tuk'a tnuk'b'il qMan Dios tib'aj, tu'n ttzaj wuk'iy. Qu'n loqin nchin yo'n ti'j ex kyi'jjo erman, aye nchi b'et tuk'a.

¹² Atzin ja'lin, kxel nq'ma'n ti'jjo qerman Apolos. Waxixtaqa tu'n t-xi' kyuk'a erman lol kye'y. Me mi xttziye tu'n t-xi' ja'lin, me okla kxe'l, aj tten amb'il ti'j.

¹³ Kyka'yinktzin kyib'a, ex chi we'kuxixa toj kynimb'ila; chi okxa jun xjal kujxix wen, at kypin toj kynimb'il.

* 16:5 Kyb'i. 19:21 * 16:8 Lv. 23:15-21; Deu. 16:9-11 * 16:9 Kyb'i.
19:9-10 * 16:10 1Co. 4:17

¹⁴ Tkyaqiljo nb'ant kyu'n, kyb'inchinkuy tuk'a kyk'u'jb'il kyib'a kyxola.

¹⁵ Ojtzqi'n kyu'n aye tb'aj Estéfanas, a tnejil nimil toj tkyaqil tx'otx' te Acay. Ex ma txi kyq'o'n kyib' tu'n kyajb'in kyxol txqantl nimil. ¹⁶ Tu'npetzi'n, nchin kub'sin nwutza kye'y, tu'n tkub' kyniminji'y xjal tze'nku kye Estéfanas, exqetzi'n txqantl nchi mojin toj taq'in qMan Dios. ¹⁷ Me nim ma chin tzalaja, tu'n ma chi ul Estéfanas,* Fortunato ex Acaico, qu'n ma kub' kyb'inchin'a na'mxtaq tb'ant kyu'n, qu'n nti'qetaqa. ¹⁸ Qu'n ma tzaj kyq'o'n jun chews'il wanmi'n, ikyxjo tze'nku kub' kyb'inchin kyuk'iy. B'a'ntla tu'n t-xi kyq'o'n chjonte kye' xjal ikyjo.

Junjun q'olb'il tu'n Pabl

¹⁹ Tkyaqil Ttanim Dios toj tx'otx' Asia nxi tsma'n jun q'olb'il kye'y. Ex ikyxjo te Aquila ex Priscila, nxi kysma'n jun q'olb'il toj tb'i qAjaw, junx kyuk'a tkyaqil Ttanim Dios, a n-ok kychmo'n kyib' toj kyja.* ²⁰ Ex tkyaqil erman tzalu'n wuk'iy nxi qsma'n q'olb'il kye'y.* Ex kyq'olb'ink kyib'a kyxolxa tuk'a tkyaqil kyk'u'ja.

²¹ Ayinkuy Pabl, nkub' ntz'ib'inji'y q'olb'il lu'n tu'n nq'ob'kuy. ²² Qa at jun, a mi s-ok k'u'jlin te qAjaw, kyjel tjaq' tqanb'il qMan Dios. Ay qAjaw, txok txontxxa.

²³ Noqit tten t-xtalb'il qAjaw Jesús kyuk'iy. ²⁴ Nimxix nq'aq'in nk'u'ja kyija, noq tu'n Crist, a Jesús.

* 16:17 1Co. 1:16 * 16:19 Kyb'i. 18:1-2; 2Tim. 4:19 * 16:20 2Co. 13:13; Fil. 4:22

Ak'aj tu'jil tyol qman

New Testament in Mam Comitancillo; mam (GT:mam:Mam)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mam

Dialect: Comitancillo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mam [mam] (Comitancillo), Guatemala

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mam

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Mar 2019 from source files dated 12 Mar 2019

f11695f1-c502-5440-819a-a3446d63525a